

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

18^e JAARGANG

WOENSDAG 12 JULI 1933

No. 915

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.

Curatoren: Mr. G. Vissering, Voorzitter; Ir. A. Plate, Onder-
Voorzitter; C. H. van der Leeuw, Penningmeester; Mr. W.
M. van Lanschot; Mr. L. J. A. Trip; E. D. van Walree.
Directeuren: Prof. Mr. F. de Vries; Prof. Dr. N. J. Polak;
Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart, Directeur-Secretaris.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van
Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J.
Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen
Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis;
Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.
Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk.
Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement
volgens tarief. Administratie van abonnementen en adver-
tenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam,
Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No.
145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in
Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per
jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch
Kwartalbericht f 1,—. Leden en donateurs ontvangen
het weekblad en het Kwartalbericht gratis en een reductie
op de verdere publicaties.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

12 JULI 1933.

Ook deze week bleef de geldmarkt zeer vast. Van een
terugvloei van de tijdens de maandwisseling opgenomen
gelden was nog weinig te bespeuren. Het aanbod van geld
was zoo klein, dat het nog steeds vrij geringe aanbod van
wissels dikwijls slechts moeilijk voor 4½ pCt. te plaatsen
was. De prolongatierente liep zelfs verder op en kwam
Vrijdag op 4 pCt. en ook callgeld bleef zeer gezocht, zoo-
dat meermalen 5 pCt. te maken was. Zelfs de algehele
omkeer in de wisselkoersen had nog niet veel aanbod van
geld tengevolge en eerst gisteren werd de markt wat rui-
mer, zoodat callgeld tot 4¼ pCt. terugliep, particulier
disconto tot $3\frac{15}{16}$ à 4 pCt. kon dalen en de prolongatie-
rente weder tot 3½ pCt. kon terug gebracht worden.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank blijkt de
post binnenlandsche wissels te zijn gedaald met f 2.200.000.
De posten papier op het buitenland en diverse rekeningen
onder de activa der Bank verminderden respectievelijk met
f 37.200.000 en f 3.300.000, blijkbaar in verband met de
levering van pondensterling aan Nederlandsch-Indië ter
uitvoering van de bekende overeenkomst van 14 Januari
1932. De beleeningen stegen met f 10.200.000, op welke
mutatie de bedoelde transactie met Nederlandsch-Indië
mede van invloed is geweest; blijkens de voetnoot bedroeg
de beleening van Nederlandsch-Indië f 40.9 millioen. Het
voorschot aan het Rijk is met f 2.400.000 afgenomen en be-
draagt thans nog slechts f 76.000.

De goudvoorraad geeft een afneming te zien van
f 7.800.000; terwijl de zilvervoorraad met f 261.000 daalde.
Onder de passiva der Bank blijkt de biljettencirculatie

met f 26.000.000 te zijn afgenomen, de saldi in rekening-
courant van anderen namen met f 16.700.000 af. Het be-
schikbaar metaalsaldo steeg met f 9.200.000. Het dek-
kingspercentage bedraagt nagenoeg 76 pCt. tegenover 73
pCt. de vorige week.

* * *

Uit den loop der wisselkoersen van deze week blijkt
duidelijk, dat de Gulden, het pleit ook ditmaal, weder ge-
wonnen heeft. Achter de schermen schijnt ook daartoe te
zijn medegewerkt; een bekend buitenlandsch bankiershuis
was althans deze week geregeld koper van Guldens en
de beangst geworden speculatie deed de rest. De koersen
der hoofddeviezen hier te lande moeten dus over de ge-
heele linie achteruit geloopen zijn. Ponden kwamen van
8.44 op 8.23, op welchen koers zij sloten. Dollars waren
uit den aard der zaak zeer aangeboden; van 1.91 zakten
ze tot 1.71 in. De noteering van Dollars tegen Ponden
had aller belangstelling van 4.41 is zij gisteren zelfs op
4.83 gekomen; slot 4.80. Waar deze koers nu ongeveer de
oude pariteit heeft bereikt, is men zeer benieuwd, of er
thans beslissingen aangaande een eventueele verhouding
tusschen Ponden en Dollars zullen worden genomen. Mar-
ken waren heel gezocht en stegen van 59.— op 59.35; gis-
teren namiddag kwam er echter een overwegend aanbod
l6s, dat den koers op 59.12½ deed terugloopen. Register-
marken schijnen de laatste dagen wat moeilijker te krij-
gen te zijn; de prijs is 22 a 24 pCt. onder kassa Marken.
Fransche Francs bleven aangeboden en daalden tot een
fractie onder de 9.70. wat voor ons een gunstig teeken
is. Op dit punt is het weder bijna mogelijk goud van
Frankrijk naar hier te zenden. Belga's kwamen van 34.80
op 34.60. Zwitsersche Francs waren heel onregelmatig;
uiteindelijk veranderde de koers niet veel, maar meer-
malen was er groote dispariteit tusschen de koersen hier
en buiten; 48.05—47.92½—48.04. Lives, die een oog-
blik 13.22½ noteerden, liepen op 13.15 terug. De Noorde-
lijke koersen natuurlijk eveneens lager: Kopenhagen 36.86,
Oslo 41.35, Stockholm 42.45. Helsingfors rond de 3.65. Ca-
nada Dollar flauw: 1.67.

De betere stemming voor den Gulden heeft de termijn-
koersen zeer doen terugloopen; Ponden noteerden ten-
slotte op 1 en 3-maanden 4 en 9 cts. agio, terwijl Dol-
lars ¼ en ½ p. agio deden. Fransche Francs 4 en 11
punten boven den contanten koers.

Hoewel de goudkoersen eerder teruggeloopeen zijn, was
het toch op de goudmarkt tamelijk levendig. Vooral voor
buitenlandsche rekening was er veel vraag. Baren noteer-
den tenslotte f 1.651, Eagles 2.52½ en Sovereigns 12.36.
Marken banknoten werden op 58.75 gezocht.

LONDEN, 10 JULI 1933.

Met den aanvang van het tweede halfjaar is geld weder
even overvloedig als voorheen. Het einde van Juni heeft
eigenlijk tenslotte weinig invloed gehad op de markt-
positie.

Disconto is eerder iets vaster geweest verleden week.
De drie-maands bankaccepten noteeren nu $\frac{1}{2}$ — $\frac{9}{16}$ pCt.
De nieuwe schatkistpromessen werden tegen een fractie
boven een ½ pCt. toegewezen. Vraag naar Octoberwissels
is gering.

Dollars werden voortdurend goedkoper en zijn nu
bijna op den ouden pariteitkoers van 4.86½ terug. Slot
heden 4.80 na 4.84. Guldens zijn zeer vast 8.23—24. Blijk-
baar worden speculatieve posities in Guldens en Zwitser-
sche Francs afgedekt.

DE DEVIEZEN-CLEARING.

Staatsblad No. 344 bevat de Algemeene Maatregel van Bestuur van 5 Juli 1933, waarbij uitvoering wordt gegeven aan art. 2 der Wet van 25 Juli 1932, het zg. clearing-wetje. Dit K.B. bevat de volgende artikelen:

Art. 1.

Het doen te niet gaan van schulden, ontstaan in verband met invoer van door Ons aan te wijzen goederen uit gebiedsdeelen van door Ons aan te wijzen vreemde Mogendheden, welke beperkende bepalingen hebben getroffen ten aanzien van het internationale betalingsverkeer, is slechts geoorloofd door storting van het verschuldigd bedrag in Nederlandsche gulden bij De Nederlandsche Bank.

Onder schulden, ontstaan in verband met invoer van goederen, worden te dezen verstaan de voor in *Nederland* ingevoerde goederen verschuldigde koopprijzen of, indien de goederen bij den invoer nog niet verkocht zijn, de uit den eersten verkoop in *Nederland* verschuldigde koopprijzen.

Art. 2.

Eene aanwijzing behoudt hare kracht, totdat zij door Ons wordt ingetrokken. Ons besluit tot intrekking geeft tevens de overgangsvoorzieningen, welke noodig mochten blijken.

Elke aanwijzing en elke intrekking van eene aanwijzing wordt bekend gemaakt in de *Nederlandsche Staatscourant*.

Art. 3.

Eene aanwijzing van goederen kan luiden algemeen voor de gebiedsdeelen van alle aangewezen of nog aan te wijzen vreemde Mogendheden of bijzonder voor de gebiedsdeelen van een of meer dezer Mogendheden. Het in art. 1 vervatte verbod geldt ten aanzien van de schulden, ontstaan in verband met invoer, welke plaats vindt op of na den dag waarop het besluit van aanwijzing in werking treedt.

Art. 4.

Aangewezen goederen, ten aanzien waarvan niet ten genoegen van Onzen Minister van Financiën wordt bevestigd, dat zij niet worden ingevoerd uit een gebiedsdeel van een vreemde Mogendheid, waarvoor de aanwijzing dier goederen geldt, worden geacht uit een zoodanig gebiedsdeel te worden ingevoerd.

Art. 5.

Voor zoover de in artikel 1 bedoelde schulden niet in Nederlandsch courant luiden, zal de grootte der te storten bedragen worden bepaald door omrekening in Nederlandsch courant naar een telkens door De Nederlandsche Bank vast te stellen koers.

Art. 6.

De gelden, die, ter voldoening van koopprijzen van goederen uit gebiedsdeelen van een aangewezen vreemde Mogendheid, gestort worden bij De Nederlandsche Bank, zullen, volgens regelen door Onze Ministers van Financiën en van Economische Zaken in overleg met De Nederlandsche Bank te stellen, kunnen worden aangewend ten behoeve van in *Nederland* gevestigde personen, firma's en instellingen, wier vorderingen getroffen worden door de beperkende bepalingen, welke door de desbetreffende Mogendheid ten aanzien van het internationale betalingsverkeer zijn genomen. Daarbij wordt in acht genomen, dat de personen, firma's en instellingen, die op deze wijze betaling ontvangen, van de aanspraken, welke zij terzake in het buitenland hebben, afstand doen ten behoeve van de schuldeischers, wier vorderingen ingevolge artikel 1 zijn vereffend.

Art. 7.

Wij behouden Ons voor in bijzondere gevallen vrijstelling te verleenen van het in artikel 1 vervatte verbod.

Art. 8.

Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Om deze regeling effectief te doen zijn, is dus nog noodig een K.B., waarbij worden aangewezen het land of de landen, wier goederenexport naar *Nederland* op de hier beschreven wijze moet worden verrekend, zoodaande de goederen waarvoor deze regeling zal gelden.

Uit art. 1 volgt voorts, dat alleen die landen

INHOUD.

Blz.

DE DEVIEZEN-CLEARING door A. A. van Sandick	552
Retorsie door Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.....	554
De zeventiende Internationale Arbeidsconferentie door Mej. Mr. G. J. Stemberg	556
De Indische middelen over Februari 1933.....	558

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:

De Zwanenzang van de Economische en Monetaire Wereldconferentie door Gilbert G. Layton	560
Van de vakverenigingen naar het Duitsche arbeids- front door Dr. Georg Böse	561

AANTEKENINGEN:

Indexcijfers van grondstoffen en koloniale producten	563
Prijsstatistiek van tuinbouwproducten	563
Boterprijzen in Nederland en de wereldmarkt.....	563
Publicaties van het Nederlandsch Economisch In- stituut	563

BOEKAANKONDIGINGEN:

Dr. L. Schulthess: Zur Geschäftsethik und Verant- wörtlichkeit der Banken	563
--	-----

MAANDCIJFERS:

Hypotheekrente in Nederland	564
Emissies in Juni 1933	564
Overzicht van de Indische middelen	564

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	565—570
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten. — Goederenhandel.	

kunnen worden getroffen, welke ten aanzien van het internationale betalingsverkeer beperkingen hebben gemaakt, waarbij uiteraard in de eerste plaats moet worden gedacht aan Duitschland, dat zijn in gulden luidende verplichtingen aan ons land maar zeer ten deele nakomt. Landen als de Ver. Staten en Engeland, waarvan bezwaarlijk kan worden gezegd, dat zij ons door hunne monetaire maatregelen (depreciatie hunner valuta) geëen moeilijkheden in den weg leggen, vallen toch vermoedelijk buiten deze regeling, althans voor zoover zij hunne verplichtingen aan ons land naar den letter onverkort nakomen.¹⁾ Of dit K.B. ook kan worden gebruikt tegen landen, die de goudclausule hebben afgezworen is een andere kwestie. Het hangt er van af, of men dit beschouwt als een beperking ten aanzien van het internationale betalingsverkeer. Vermoedelijk heeft de Kroon niet zoozeer het oog gehad op deze gevallen, als wel op landen, die hunne verplichtingen in gulden niet of slechts ten deele nakomen, en de overmaking naar het buitenland van hetgeen zij in de eigen munt schuldig zijn, hebben beperkt.

Reeds uit het feit, dat deze Algemeene Maatregel van Bestuur is afgekondigd 5 dagen, nadat het Duitsche transfermoratorium van kracht is geworden, kan worden afgeleid, dat de regering speciaal tegenover Duitschland een wapen in de hand wenscht te hebben.

Het valt niet te loochenen, dat hetgeen wij op het gebied van het betalingsverkeer van Duitsche zijde ondervinden, het *overwegen* van tegenmaatregelen alleszins rechtvaardigt. Dat het, voornamelijk langs een omweg, door de deviezencontingenteeringen, onze export benadeelt, is, gezien het feit, dat andere landen, zij het ook op andere wijze, hetzelfde doen, misschien nog te vergeven. Dat het onze kortlopende vorderingen heeft ingevroren, is als een noodzakelijk kwaad te beschouwen. Hier deelen wij het lot met anderen. Uit het feit trouwens, dat de buitenlandse banken vrijwillig tot de Stillhalte-overeenkomsten zijn toegetreten, kan worden geconcludeerd, dat de billijkheid, althans de noodzakelijkheid hiervan, ook in ons land wel werd ingezien.

Hetzelfde geldt, tot op zekere hoogte, van de

¹⁾ Tegenover landen, die van ons méér goederen afnemen dan wij van hen, zooals Engeland, kan deze regeling trouwens überhaupt niet worden gebruikt.

voortdurende renteverlagingen, welke op de kortlopende vorderingen van het buitenland werden toegepast. Hoewel de toestand, althans ten onzent, nu in vele gevallen reeds deze is geworden, dat den Duitschers hier op billijker voorwaarden crediet krijgen dan Nederlandsche firma's.

Dat, ondanks alle deze van Deutsche zijde genomen maatregelen, de goud- en deviezenvoorraad van de Reichsbank op onrustbarende wijze is geslonken, is bekend. Dit heeft geleid tot de afkondiging van het gedeeltelijke transfermoratorium, dat op 1 dezer in werking is getreden. Ook hierbij heeft Deutschland weer het systeem gevolgd alle crediteuren over een kam te scheren en geen discriminatie toe te passen.

Nu dient allereerst te worden geconstateerd, dat reeds vóór de afkondiging van het moratorium, van een consequente toepassing van een politiek van non-discriminatie niet altijd sprake was. Er is reden te over om aan te nemen, dat de aflossing op Deutsche schulden aan landen met gedeprecieerde valuta sterker is geweest dan die aan landen, welke aan den gouden goudbasis vasthielden. Hierbij hebben wij tevens het oog op den ondershandschen terugkoop van Deutsche obligaties.¹⁾ Deze laatste transacties zijn bovendien mede schuld aan de afkondiging van het transfermoratorium: de opbrengst van Deutsche exporten werd gedeeltelijk gebruikt voor aankoop van laaggenoteerde Deutsche obligaties in het buitenland, hetgeen voor de Reichsbank een derving van deviezen betekende. Hetzelfde geldt van de maatregel om den Russen toe te staan hunne accepten, voortvloeiende uit exporten van Deutschland naar Rusland, in te lossen met gedeprecieerde Sperrmarken, die de Russen van het buitenlandsche crediteuren van Deutschland overnamen. Eigenlijk had Rusland hiervoor aan de Reichsbank deviezen moeten leveren.

Met de andere crediteuren van Deutschland zijn wij dus benadeeld doordat Deutschland onverplichte schuldaflossingen heeft toegepast, inplaats van deze bedragen ten volle te reserveeren voor de loopende verplichtingen en omdat Rusland werd toegestaan gedeeltelijk met Sperrmarken te betalen inplaats van met deviezen. Ons land afzonderlijk is (vermoedelijk evenals Zwitserland) nog benadeeld, doordat aan anderen méér werd terugbetaald dan aan ons.

Rijst dus al twijfel, of het transfermoratorium niet had kunnen worden vermeden en of Deutschland inderdaad zijne crediteuren wel gelijkelijk heeft geschoren, nu het moratorium inderdaad een feit is en wij dus in een nieuwe fase zijn gekomen, komt de vraag op of een gelijke behandeling van alle crediteuren inderdaad rechtvaardig is en of er geen reden is deze kwestie te bezien in verband met de samenstelling van den buitenlandschen handel van Deutschland. Deze vraag is ook daarom gerechtvaardigd, omdat in de wijze, waarop Deutschland denkt uitvoering te geven aan het transfermoratorium, zulke belangrijke handelspolitieke elementen schuilten, evenals trouwens in de Devisennotverordnungen.

Zooals bekend, zal de helft van de te betalen rente (tot een maximum van 4 pCt.) en aflossing in deviezen worden overgemaakt. De andere helft wordt door de Deutsche debiteuren in Marken gestort in de Konversionskasse (de voor de Dawesen Youngleening geschapen preferentie laten wij buiten bespreking). De opzet is, dat de Deutsche debiteuren hiermede tenvolle zullen zijn bevrijd van hunne verplichtingen, die in vreemde munt luiden, maar hierover is het laatste woord nog niet gezegd. Voor deze 50 pCt., die in Marken aan de Konversionskasse zijn betaald, ontvangen de buitenlandsche crediteuren Schuldscheine in Marken aan toonder.

¹⁾ Voor zoover het hier betrof terugkopen van obligaties in Amerika, was dit daarenboven nog een discriminatie in verkeerde richting. De Ver. Staten, wier handelsbalans met Deutschland steeds een groot exportsurplus vertoont, werden nog eens extra door Deutschland met deviezen bedacht door deze amortisaties.

Dit is billijk; den crediteuren moet de mogelijkheid worden gelaten het hun komende te realiseeren.

Nu had men kunnen verwachten, dat Deutschland de deviezenoverschotten, die het dank zij het transfermoratorium denkt te kweken, zou gebruiken om deze Schuldscheine af te lossen, aldus deze deviezen ter beschikking stellende van hen, die hierop in de eerste plaats recht hebben. Dit blijkt evenwel niet het geval te zijn. Evenmin blijkt men voornemens te zijn dit deviezensurplus te gebruiken om de positie van de Reichsbank te versterken, hoewel Schacht geen gelegenheid heeft laten voorbijgaan om te verkondigen, dat de Reichsbank vóór alles 'een grooteren goud- en deviezenvoorraad noodig had.'²⁾ Men heeft van Deutsche zijde reeds medegedeeld, dat de deviezen, welke op deze wijze vrijkomen, zullen worden gebruikt voor ondershandschen aankoop van Deutsche valuta-obligaties, waarvan de koersen, juist door het bestaan van het transfermoratorium, nog eens extra omlaag zijn gedrukt.

De uiteindelijke bezitters van de Schuldscheine in Marken (waarvan de koers door Schacht reeds van tevoren op 50 pCt. is getaxeerd!) zullen deze mogen gebruiken ter betaling van „zusätzliche Export“ van Deutschland. Dit wordt dus een vechtmak, bestemd om Deutschland tot dumping in staat te stellen. Deze Mark is hiervoor nog beter geschikt dan de Registermarken en sommige soorten Sperrmarken, omdat de Schuldscheine, die aan toonder luiden, uiteraard zonder Genehmigung kunnen worden verkregen.

Met elke gedeprecieerde valuta kan men dumping toepassen, als tenminste het buitenland hiertegen geen maatregelen neemt. Maar bij de gewone dumping wordt het verlies gedragen door het land, dat dumpt. Het houdt uitverkoop. Bij deze Konversionskassen-Sperrmarken (evenals bij de andere soorten Sperrmarken en de Registermarken, die voor zusätzliche Export mogen worden gebruikt) ligt de zaak evenwel anders. Hier ontvangt Deutschland het volle Pond — voor elke Sperrmark, die het voor zijn export ontvangt gaat een schuld aan het buitenland van f 0,60 te niet — maar het is de buitenlandsche crediteur van Deutschland, die om zoo te zeggen uit zijn bezit gejaagd wordt voor 50 pCt., die de dumping van de industrie in zijn eigen land, of in een ander crediteurenland, mogelijk maakt. Hieraan doet niets af het feit, dat de crediteuren op deze wijze tenminste nog een kans hebben koopers te vinden voor hunne Schuldscheine.

Nu scheidt het K.B. van 5 Juli de mogelijkheid dit uitspelen van de eene groep buitenlanders tegen de andere (een denaturatie van het begrip non-discriminatie) zooveel mogelijk te beletten. En tevens om, als de strijd nu toch door Deutschland meer en meer wordt verlegd naar het gebied der handelspolitiek, ook in dit opzicht de billijkheid te doen betrachten, door rekening te houden met de omstandigheid, dat Nederland uit hoofde van zijn import uit Deutschland, dat land meer dan tweemaal het bedrag aan deviezen levert, dan Deutschland ons, uit hoofde van zijn invoer uit ons land, te betalen heeft.

En terwijl art. 1 van bedoeld K.B. reeds bepaalt, dat t.z.t. kan worden voorgeschreven, dat bepaalde goederen of alle goederen geïmporteerd uit een nader aan te wijzen land slechts kunnen worden betaald door storting van guldens bij De Nederlandsche Bank, schrijft art. 5 nader voor, dat schulden (uit hoofde van goedereninvoeren) in een vreemde munt op deze wijze via de Bank moeten worden betaald, na omrekening in guldens tegen een door De Nederlandsche Bank vast te stellen koers. Indien een Ne-

²⁾ Het is ons trouwens niet duidelijk, waarvoor de Reichsbank deze reserve noodig heeft. Zoolang de Deviezenzwanzwirtschaft gehandhaafd blijft en die zal wel gehandhaafd moeten worden, zoolang het transfermoratorium van kracht is, heeft de Reichsbank deze reserve niet noodig.

derlandsche firma dus goederen uit Duitsland importeert met een factuurwaarde van R.M. 1000, welke transactie door een Deutsche Devisenbewirtschaftungsstelle als zusätzliche Export is aangemerkt, zoodat de Nederlandsche firma deze factuur b.v. voor de helft met Konversionskassen Sperrmarken van, laat ons zeggen 30 ct. (50 pCt. disagio) en voor de andere helft met volwaardige Marken dus in totaal met rond f 450 zou mogen betalen, dan zou door onze regeering dus kunnen worden voorgeschreven, dat voor deze R.M. 1000 f 600 (de parikoers gemakshalve stellende op 60 ct.) bij De Nederlandsche Bank moeten worden gestort. Het resultaat moet natuurlijk zijn, dat een zusätzliche export van Duitsland naar ons land, gedeeltelijk te betalen met goedkoopere Marken, onmogelijk wordt gemaakt.

Anderzijds scheidt art. 6 de mogelijkheid de aldus bij De Nederlandsche Bank gestorte guldens te gebruiken om aan hen, die vorderingen op Duitsland hebben, diè bedragen te betalen, welke hun, b.v. door het Deutsche transfermoratorium, worden onthouden. Dit artikel spreekt van „in Nederland gevestigde” crediteuren. Dit zou kunnen beteekenen, dat ook het naar ons land gevluchte kapitaal van deze regeling zou kunnen profiteren, zelfs indien het land van herkomst Duitsland zou zijn.

Bedoelde crediteuren moeten dan uiteraard afstand doen van hunne aldus betaalde vorderingen op het buitenland, b.v. ook van hunne Markenvorderingen op de Deutsche Konversionskasse. Deze Marken komen dan vrij om hiermede de Deutsche exporteurs gedeeltelijk te betalen, zooals ook zou zijn geschied, als de Nederlandsche importeur zijn leverancier gedeeltelijk in Konversionskassen Sperrmarken zou hebben betaald.

Om te voorkomen, dat deze clearingregeling zal worden ontboden door den Duitschen invoer naar ons land ten deele te leiden via andere landen, is in art. 4 bepaald, dat, tenzij wordt bewezen, dat onder de clearing vallende goederen uit een ander land afkomstig zijn, aangenomen wordt, dat deze uit Duitsland zijn ingevoerd. De bewoordingen van dit artikel zijn zeer straf.

In 1932 was de waarde van onzen invoer uit Duitsland f 400 miljoen en van onzen export naar Duitsland f 177 miljoen. Welke bedragen door De Nederlandsche Bank zouden moeten worden aangewend ter bevrediging van de Nederlandsche crediteuren van Duitsland, valt niet te zeggen, vooral niet, omdat men niet weet, welke tegenmaatregelen eventueel van Deutsche zijde zullen worden genomen. Bij de afkondiging van het moratorium is reeds gezegd, dat deze regeling er van uitgaat, dat door het buitenland geen represailles worden genomen. Nemen wij een oogenblik aan, dat Duitsland, indien het zwaard, dat onze regeering nu heeft gesmeed, inderdaad uit de scheede wordt gehaald, een *volledig* transfermoratorium t.o.v. ons land afkondigt, dan zou De Nederlandsche Bank dus hebben op te komen voor den geheelen dienst van het Nederlandsch bezit aan vorderingen op Duitsland, uiteraard met uitzondering van de Stillhaltevorderingen, waarvoor een afzonderlijke internationale regeling geldt. Nu bedroegen deze vorderingen (aandeelen en deelnemingen e.d. buiten beschouwing gelaten) volgens de enquête van De Nederlandsche Bank, per 1 Juni jl. f 1.044 miljoen, zoodat voor den dienst hiervan, de rente stellende op 6 pCt. en de amortisatie op 2 pCt., f 80 miljoen 's jaars noodig is. Vooralnog ziet het er niet meer naar uit, dat een dergelijk bedrag niet uit ons invoersaldo op de handelsbalans met Duitsland, dat in 1932 f 223 miljoen bedroeg, zal kunnen worden voldaan. Hierbij wordt er van uitgegaan, dat Duitsland dan, ook voor zijn invoer uit ons land, in het geheel geen guldens meer zal remitteren, zoodat De Nederlandsche Bank uit de door de Nederlandsche importeurs gestorte guldens, behalve rente en aflossing aan de Nederlandsche crediteuren van

Duitsland, ook nog de Nederlandsche exporteurs zal moeten betalen.

Aan de mogelijkheid, om deze clearing t.o.v. Duitsland in werking te stellen, behoeft dan ook niet te worden getwijfeld. Desondanks zijn wij er ons van bewust, dat dit een stap achteruit zal beteekenen. Deze regeling moet leiden tot een nog verdergaande verstarring van het handelsverkeer, ook al worden niet alle goederen onder de clearing gebracht. Er wordt ingegrepen in het directe contact tusschen leverancier en afnemer. Het is welhaast zeker, dat onze invoer uit Duitsland er door achteruit zal gaan. Anderzijds is een verscherping van den handelspolitieken strijd tusschen Duitsland en Nederland te verwachten. Duitsland zal onze invoer mischien verder beperken, hoewel het verstandig zou doen te bedenken, dat het meest probate middel om het effect van deze clearingmaatregelen te verzachten zou zijn... een opvoering van zijn invoer uit ons land, waardoor het bedrag aan guldens, dat per saldo bij De Nederlandsche Bank geblokkeerd blijft, vermindert.

Er kan een oogenblik komen, waarop wij niet langer in staat en bereid zijn Duitsland aan de middelen te helpen om zijn andere crediteuren te betalen, die bij voortdoring weigeren ons voorbeeld, al was het maar ten halve, te volgen, namelijk om Duitsland in staat te stellen zijn schulden, die het nog steeds ten volle erkent, in goederen te voldoen. Deze clearing zal in zekeren zin dan ook meer gericht zijn tegen de landen, die ten deze in gebreke zijn gebleven, dan tegen Duitsland.

Het Nederlandsche bedrijfsleven en ook de Nederlandsche regeering verbeiden zeer zeker niet met ongeduld het oogenblik, waarop tot deze ingrijpende maatregelen moet worden overgegaan. Ongetwijfeld zullen middelen worden gezocht om dit onheil af te wenden. Laat ons de hoop, dat zij zullen worden gevonden, niet opgeven.

A. A. VAN SANDICK.

RETORSIE.

Bij Koninklijke Boodschap van 1 Juli jl. is een wetsontwerp ingediend, hetwelk de strekking heeft om aan de Regeering zekere retorsiebevoegdheden op het gebied der handelspolitiek toe te kennen.

De vraag, of onze Regeering over dergelijke bevoegdheden de beschikking diende te hebben, vormde in de achter ons liggende jaren bij voortdoring een strijdpunt tusschen de voorstanders van zg. actieve handelspolitiek en degenen, die meenden, dat dit handelspolitieke wapen in vele gevallen een tweesnijdend zwaard zou blijken en gevaren zou opleveren voor het land, hetwelk zich daarvan wilde bedienen.

Het doel van retorsie moet zijn het uitoefenen van drang op het buitenland om de door dit laatste aan den internationalen handel in den weg gelegde belemmeringen te doen opheffen; vechttarieven en andere invoerbelemmeringen vormen de voornaamste middelen, waarmee de handelspolitieke strijd wordt gevoerd. Daarbij nu rijzen steeds een aantal moeilijkheden, welke wij nog even in herinnering willen brengen.

In de eerste plaats moeten de goederen, die als object voor retorsie maatregelen moeten dienen, met groote zorg worden gekozen. Retorsie mag niet worden misbruikt tot bescherming van de eigen voortbrenging; dan toch mist zij haar doel, bevordering van een vrijer verkeer. Daarom moeten als retorsie-object bij voorkeur goederen gekozen worden, die in het eigen land niet worden voortgebracht. Dat levert al aanstonds een zeer aanmerkelijke beperking van het gebied, waarop men zich met de retorsiepolitiek bewegen kan.

Voorts moet er voor worden gezorgd, dat door de retorsie maatregelen geen noemenswaardige schade aan het eigen bedrijfsleven wordt toegebracht en dat de

belangen van den binnenlandschen consument behoorlijk in het oog worden gehouden.

Er zijn vele artikelen, die hier te lande niet worden voortgebracht en ten aanzien waarvan invoerbemmering dus niet tot protectie kan leiden, doch die niettemin als retorsie-object volkomen onbruikbaar zijn, omdat zij benodigd zijn voor ons bedrijfsleven en daar niet gemist noch ook duurder betaald kunnen worden. Ook retorsie op eerste levensbehoeften is uit den boze, aangezien daardoor de levenskosten op bedenkelijke wijze verhoogd worden.

Bijna steeds zijn bij den invoer van goederen ook Nederlandsche verkeersbelangen van scheepvaart en spoorwegen betrokken, welke door retorsie worden geschaad.

Dit alles leert wel, dat men bij de keuze der retorsie-objecten de allergrootste voorzichtigheid zal hebben te betrachten, wil men niet meer schade aanrichten, dan men er uiteindelijk aan voordeel mede hoopt te verkrijgen.

Daarbij komt nog, dat retorsie, wil zij tot een bevredigend resultaat leiden, den betrokken buitenlandschen staat zoo gevoelig moet treffen, dat deze laatste zich tot concessies bereid betoont. Retorsie, toegepast door een klein land als het onze, zal uit dien hoofde veelal ietwat dubieus zijn, omdat het moeilijk is artikelen te vinden, welke afzet op de Nederlandsche markt voldoende belang voor het buitenland heeft om neiging tot het doen van handelspolitieke concessies op te wekken.

Tenslotte leerde de ervaring, in andere landen met retorsiepolitiek opgedaan, dat deze veelal leidt tot een internationalen wedloop in tariefsverhoogingen; nu en dan vond bij wijze van concessie een zekere verlaging plaats, doch dikwijls was dat meer schijn dan wezen, omdat men slechts de als strijdmiddel gebruikte verhooging der rechten weder geheel of gedeeltelijk ophief, doch het oorspronkelijk tarief om welks verlaging de strijd begonnen was, intact liet.

Al deze bezwaren hebben er totdusverre toe geleid, dat Nederland zich van een retorsiepolitiek heeft onthouden, niet alleen uit handelspolitieke braafheid, maar vooral uit wel begrepen eigenbelang. In de ontwerpen-Harte (1904) en -Kolkman (1911) kwam een bepaling betreffende van heffing van retorsierechten voor, doch deze ontwerpen werden nimmer wet. Ook in de na-oorlogsveranderingen van onze Tariefwet heeft onze wetgever van aanvaarding der retorsie-politiek niet willen weten en zich gehouden aan een handelspolitiek zonder strijdmiddelen, of, zooals de voorstanders van actieve handelspolitiek het gaarne uitdrukken, aan het beginsel der „handelspolitieke weerloosheid“.

In het algemeen is dat zeker een juiste houding geweest. Erkend kan echter worden, dat deze houding van handelspolitieke weerloosheid onder bepaalde omstandigheden een zeker nadeel met zich kan brengen. Dit geldt met name ten aanzien van landen, die weigerachtig zijn om een handelsverdrag met Nederland te sluiten op basis der meestbegünstiging en van den verdragsloozen toestand profiteeren door hier te lande tegen matig tarief van invoerrechten in te voeren, terwijl zij zelf de grenzen voor ons land sluiten.

Volgens art. 1 van het aanhangige wetsontwerp kan tegenover landen, waarmee Nederland geen handelsverdrag heeft en die ons land ongunstiger behandelen dan andere landen, dan wel ons behandelen op een wijze, die in strijd is met levensbelangen des lands, de invoer hetzij geheel, hetzij ten deele worden verboden of aan een bijzonder invoerrecht worden onderworpen. De desbetreffende maatregelen worden getroffen door de Kroon, doch moeten onverwijld daarna aan den wetgever ter goedkeuring worden voorgelegd. Wordt deze goedkeuring niet verkregen, dan moet de retorsie maatregel weder ongedaan worden gemaakt. Het wetsontwerp bevat voorts nog een aantal bepalingen van administratie-

ven aard, welke, voorzoover wij zien kunnen, niet van principiële beteekenis zijn en daarom te dezer plaatse verder buiten beschouwing kunnen blijven.

De Regeering beoogt met dit wetsontwerp geen principiële wijziging van onze handelspolitiek, doch wenscht slechts de beschikking te hebben over een wapen om het buitenland tot handelspolitieke redelijkheid te brengen. Tot de reciprociteitsgedachte en tot een algemeene politiek van loven en bieden wil de Regeering niet overgaan. Ten principale laat dit ontwerp, aldus de Memorie van Toelichting, onze handelspolitiek intact.

Indien de voorgestelde retorsie-regeling op redelijke wijze wordt toegepast, kan dit laatste in het algemeen worden toegegeven. De normale toestand voor ons land is uiteraard, dat het met andere landen handelsverdragen afsluit. Alleen in die gevallen, waarin zulk een normale toestand niet bereikbaar blijkt, en dan nog slechts, indien het buitenland te onzen nadeele discrimineert of onze vitale belangen schaadt, kan retorsie worden toegepast. Zoodra echter omtrent een handelsverdrag overeenstemming zal zijn verkregen, is het met de mogelijkheid van retorsie uit en gelden dezelfde beginselen, waaraan ook thans onze verhouding tot het buitenland onderhevig is. Ruime toepassing zal de retorsiepolitiek volgens dit ontwerp slechts dan kunnen vinden, indien of andere Staten overgaan tot opzegging van hun handelsverdragen met Nederland ten einde aan de meestbegünstiging te ontkomen, of Nederland tot het verkrijgen van concessies deze handelsverdragen zinerzijds gaat opzeggen. Het eerste zou in den komende tijd uiteraard niet onmogelijk zijn. In een dergelijke situatie kan het van belang voor ons land zijn om pressie op het buitenland uit te oefenen ten einde spoed te betrachten bij de vaststelling van een nieuw verdrag. Het tweede geval levert enig gevaar voor misbruiken op, zij het ook, dat dit in den regel slechts een tijdelijk karakter zou dragen; immers een tot protectie geneigde Regeering zou mogelijk alleen ter belemmering van buitenlandschen invoer tot opzegging van handelsverdragen kunnen overgaan ten einde door retorsierechten een tijdelijke bescherming aan het eigen bedrijfsleven te verschaffen, hetgeen, zooals gezegd, nimmer de bedoeling van retorsie mag zijn en waardoor de handelspolitiek geheel zou worden geëmbrouilleerd.

Eenig gevaar, dat van retorsie een minder juist gebruik zal worden gemaakt, bestaat er dus wel; al mag van de huidige Regeering blijkens hare Memorie van Toelichting worden verwacht, dat zij de voorgestelde regeling op redelijke wijze zal toepassen, zoo moet toch worden bedacht, dat geen Regeering het eeuwige leven heeft en voorts dat — ook al blijft deze Regeering nog geruimen tijd aan het bewind, hetgeen wij hopen — zij haar eigen opvattingen inzake retorsie zou kunnen herzien en in de praktijk een andere uitvoering aan de retorsieregeling zou kunnen geven, dan momenteel in hare bedoeling ligt. Daarom zal het gewenscht zijn reeds thans in de wet zelve alsnog enkele waarborgen op te nemen tegen een mogelijk verkeerd gebruik van de gevraagde retorsiebevoegdheden.

In de eerste plaats zou het naar onze meening aanbeveling verdienen om van elke retorsie uit te sluiten eerste levensbehoeften, en grond- en hulpstoffen, alsmede belangrijke halfabrikaten voor ons bedrijfsleven, en voorts om uitdrukkelijk in de wet te bepalen, dat de retorsie zooveel mogelijk beperkt zal blijven tot goederen, die hier te lande niet worden voortgebracht.¹⁾

De redelijkheid van zulk een beperking der retorsie laat zich niet ontkennen. Daarom is het zeker van

¹⁾ Reeds in het wetsontwerp-Harte kwam in tegenstelling tot dat van Minister Kolkman een dergelijke exceptie voor met betrekking tot levensbehoeften en goederen, die voor het bedrijfsleven noodig waren.

belang om, voordat men het bijna steeds tweesnijdend zwaard der retorsie gaat hanteeren, de gevaren daarvan zooveel doenlijk a priori uit te schakelen. Het aanhangig ontwerp geeft een blanco volmacht aan de Regeering. Er is geen enkele reden om deze niet t.a.v. de zooveen vermelde punten in te perken.

Nog in een tweede opzicht zouden wij gaarne de bevoegdheden der Regeering beperkt zien. Het huidig ontwerp laat toe, dat de Regeering elk willekeurig hoog invoerrecht bij wijze van retorsiemaatregel kan toepassen. De ontwerpen-Harte en -Kolkman hadden daarvoor een limiet gesteld van in het algemeen 50 pCt. opslag op de geldende tarieven.

Iets dergelijks ware ook thans te bepalen. Blijkt dit in de practijk niet voldoende — hetgeen intuschen bij de verhooging, die onze rechten reeds hebben ondergaan, twijfelachtig schijnt — zoo kan men altijd later overwegen, of verruiming der bevoegdheid aanbeveling verdient. Zooals het wetsontwerp thans luidt, eischt het van den wetgever een te ver gaande delegatie van macht aan de Regeering. En nu kan men wel zeggen: de wetgever kan immers altijd de goedkeuring aan een door de Regeering getroffen retorsiemaatregel weigeren, wanneer hij oordeelt, dat een retorsierecht ongemotiveerd hoog en daardoor al te schadelijk voor den Nederlandschen afnemer der betrokken goederen is. Doch de ervaring leert, dat de betekenis van het „fait accompli” in zaken als deze zeer groot is. De goedkeuring achteraf bij de wet zal slechts uiterst zelden worden geweigerd en heeft daarom een zeer beperkte importantie. De toepassing van de Crisis-invoerwet heeft zulks duidelijk geleerd. Daarom is het veel beter reeds thans in de wet zelve zekere grenzen aan de bevoegdheid der Regeering op het stuk der retorsierechten te stellen.

Daarentegen moet worden erkend, dat één der bezwaren, die de retorsiepolitiek in het buitenland vaak heeft opgeleverd, t.w. de bekende tariefwedloop met schijnconcessies, van dit ontwerp niet te vreezen valt. Zoodra toch een handelsverdrag met een anderen Staat gesloten wordt, vervalt alle discriminatie en zal ons algemeen geldend tarief van invoerrechten weder in werking treden. Alleen ten opzichte van die landen, met welke geen handelsverdragen tot stand te brengen zijn, zal dus een wedloop in tariefsverhoging gehouden kunnen worden, doch zoodra het doel, een handelsverdrag, zal zijn bereikt, is het met de ingevoerde verhoogingen uit.

Tenslotte een laatste opmerking. Retorsie kan onder zeer bepaalde omstandigheden haar nut hebben, doch een gevaarlijk wapen voor hem, die het hanteeren moet, blijft zij altijd. Als de omstandigheden niet zoo volkomen abnormaal waren, zou de Regeering het retorsie-ontwerp thans zeker niet ingediend hebben. Daaruit volgt, dat de retorsie-bevoegdheid verdwijnen moet, zoodra het slechts eenigszins mogelijk is. In verband hiermede komt het ons aanbevelenswaardig voor om, evenals zulks reeds in andere crisiswetten is geschied, aan de toekenning van retorsiebevoegdheden een tijdelijk karakter te verleenen en b.v. te bepalen, dat de wet na een jaar zal vervallen. De wetgever is dan automatisch genoodzaakt om na een jaar de vraag onder de oogen te zien, of verlenging van de toegekende bevoegdheden gewenscht is, dan wel of het gevaarlijke wapen weder moet worden vernietigd.

Wanneer men in dezen tijd van moreele verworping nog iets om handelspolitiek fatsoen geeft, zou zou zulk een beperking van den tijdsduur der retorsieregeling bovendien het voordeel opleveren, dat Nederland duidelijk demonstreert aan het buitenland, dat het slechts onwillig en onder dan drang van overmachtige omstandigheden een weg bewandelt, welken het in beginsel afkeurt en waarop het alleen door de verkeerde politiek van anderen wordt gedrongen.

G. M. V. S.

DE ZEVENTIENDE INTERNATIONALE ARBEIDS-CONFERENTIE.

De zeventiende Internationale Arbeidsconferentie, welke van 8—30 Juni jl. te Genève gehouden werd, heeft over gebrek aan werk niet te klagen gehad. Op de agenda alleen waren reeds 5 onderwerpen ingeschreven, t.w.: 1e. verbod van bureaux voor arbeidsbemiddeling, welke daarvoor betaling vragen; 2e. invaliditeits-, ouderdoms- en overlijdensverzekering; 3e. werkloosheidsverzekering en verschillende vormen van steun aan werklozen; 4e. regeling van de rusttijden en van de verwisseling van de ploegen in machinale vensterglasfabrieken; 5e. verkorting van den arbeidsduur: rapport van de voorbereidende driedeelige conferentie. Daarbij moet men nog voegen de werkzaamheden, waarvan op de agenda geen melding gemaakt wordt en die toch van groot belang zijn als b.v. de behandeling van het rapport van den Directeur, het onderzoek van de jaarrapporten, de behandeling van de ingediende resoluties enz. Wellicht vindt dan ook het gevoel van moe- en matheid, dat de laatste week in de Conferentie heerschte, de verklaring in de groote hoeveelheid te behandelen stof.

Van de genoemde onderwerpen waren mede de belangrijkste diegene, die met de crisis samenhangen. Tot deze wil ik me in dit overzicht dan ook in hoofdzaak bepalen. Een der eerste werkzaamheden van dien aard is geweest de behandeling en de aanneming van een resolutie, ingediend door Sir Atul Chatterjee, en de heeren Oersted en Jouhau (onderscheidenlijk regeerings-, werkgevers- en arbeidersvertegenwoordiger, uit den Raad van Beheer van het Internationaal Arbeidsbureau), die het Internationaal Arbeidsbureau op de Economische en Financiële Conferentie te Londen vertegenwoordigen. In die resolutie, welke genoemde heeren aan bedoelde Conferentie zouden aanbieden, wordt een overzicht gegeven van de maatregelen, welke naar het oordeel van de Internationale Arbeidsconferentie tot vermindering van de algemeene crisis kunnen leiden. De resolutie herinnert eraan, dat de crisis aan alle elementen van de menschelijke samenleving ontberingen heeft opgelegd en in het bijzonder ruim 30 miljoen arbeiders van de bestaansmiddelen beroofd heeft. Zij tast het bestaan, de gezondheid, de toekomst en de veiligheid van duizenden gezinnen aan; economische fouten en speculatie hebben menschelijk lijden teweeg gebracht. Voor den vrede en de welvaart van de wereld is het van het grootste belang, dat de arbeiders van een minimum van veiligheid en welvaart verzekerd zijn en dat hun levenspeil zoodanig is of wordt, dat zij in staat zijn van de weldaden van de beschaving te genieten en daadwerkelijk kunnen deelnemen in de handhaving of de toeneming van de koopkracht van de wereld. Onmiddellijke actie is hier gewenscht. Zij, die te Londen samenkomen, moeten zich herinneren, dat zij niets doeltreffends of rechtvaardigs kunnen doen, indien zij niet rekening houden met de belangen van de productie en den arbeid. De resolutie vestigt er de aandacht op, dat het dringend noodzakelijk is maatregelen te nemen om te geraken tot: herstel van stabiele muntverhoudingen, zoowel nationaal als internationaal; een stelsel van internationale coöperatie om in de toekomst noodlottige prijschommelingen te voorkomen; opheffing van de handelsbelemmeringen; versterking van de koopkracht en handhaving of schepping van een bevredigend levenspeil der arbeidersklasse; en het in omloop brengen van kapitalen, in het bijzonder door een politiek van openbare werken.

Hoewel die resolutie mede opgemaakt was door den heer Oersted, werkgeversvertegenwoordiger en als een soort compromis der drie groepen (regeeringen, werkgevers en arbeiders) beschouwd kon worden, kon die resolutie in werkgeverskringen toch geen algeheele instemming vinden. Verschillende werkgeversafgevaardigden, waaronder de Nederlandse werkgeversafgevaardigde, de heer Cort van der

Linden, bestreden de resolutie. De heer Cort van der Linden kwam in het bijzonder op tegen de politiek van het uitvoeren van groote werken, welke de resolutie als een geschikt middel om tot betere tijden te komen aanbeval. Dienaangaande koesterde hij twijfel. Hij had voorts geen mandaat om over economische quaesties te stemmen. De resolutie had op quaesties betrekking, welke niet tot de bevoegdheid van de Internationale Arbeidsorganisatie behooren, evenmin als de Economische Conferentie competent op het gebied van sociale zaken is. Om die reden zou hij zich van stemming onthouden. Meerdere werkgeversafgevaardigden volgden die gedragslijn. De Conferentie vereenigde zich met 99 stemmen voor, geen tegen met de resolutie, zoodat bovengenoemde heeren die resolutie in Londen konden aanbieden.

Daarna ging de Conferentie over tot bespreking van het vraagstuk van de 40-uren werkweek. Zoodat bekend is, had de in Januari gehouden voorbereidende conferentie een rapport daarover uitgebracht,¹⁾ dat door het Internationaal Arbeidsbureau aan de Regeeringen toegezonden was met verzoek de eventuele opmerkingen der Regeeringen te vernemen. Een 18-tal Regeeringen, waaronder de Nederlandsche, voldeden aan het gedane verzoek. Het Internationaal Arbeidsbureau had voor de behandeling door de Conferentie een rapport opgemaakt, dat een overzicht bevatte van de punten, waarover de Regeeringen geraadpleegd zouden moeten worden, voor het geval de Conferentie dit jaar bedoeld vraagstuk in eerste lezing zou willen behandelen en een drietal voorontwerp-verdragen voor het geval de Conferentie reeds dit jaar ontwerp-verdragen zou willen aannemen en dus de voorbereidende conferentie als eerste lezing zou willen beschouwen. De debatten in de Conferentie gehouden liepen dan ook over de vraag: dit jaar eerste of tweede lezing? De werkgeversgroep, bij monde van den heer Oersted, den Deenschen werkgeversvertegenwoordiger, verdedigde de opvatting, dat allereerst een beslissing noodig was over de vraag of het vraagstuk wel in behandeling genomen moest worden, of het geschikt was voor regeling bij verdrag („susceptible de faire l'objet d'un projet de convention ou de recommandation”). Een regeling bij verdrag leek hun niet mogelijk. De argumenten, welke zij aanvoerden, waren dezelfde als door hen in Januari ontwikkeld. Het spreekt trouwens vanzelf, dat in deze Conferentie geen nieuwe gezichtspunten te voorschijn kwamen. In Januari was dit vraagstuk al van alle kanten bekeken. Elke poging — aldus de werkgevers — om een verplichte 40-uren week algemeen wettelijk in te voeren zou op onoverkomelijke moeilijkheden stuiten en tenslotte niet tot vermindering van de werkloosheid, doch tot vermeerdering daarvan leiden. Een voornaam struikelblok vormt de eisch der arbeiders om de loonen te handhaven, hetgeen de kostprijs noodzakelijk zal doen toenemen. Uit de antwoorden van de Regeeringen (zoodat reeds gezegd, hadden slechts 18 Regeeringen een antwoord ingezonden), was gebleken, dat de animo om ter zake een internationale regeling te treffen niet bijzonder groot was. Bij de beraadslagingen bleek, dat vele Regeeringsafgevaardigden wel bereid waren het vraagstuk in behandeling te nemen, de meesten spraken zich daarbij voor een eerste lezing uit, d.w.z. dat de Conferentie een vragenlijst zou moeten vaststellen. Duidelijk sprak zich de Duitse Regeeringsvertegenwoordiger uit. Hij stelde voorop, dat naar zijn meening het scheppen van nieuwe werkgelegenheid noodig was om de werkloosheid te bestrijden. In elk land moet derhalve de hoeveelheid arbeid vergroot worden. Doch om dat te kunnen bereiken zal het economisch leven zelf gezond en actief gemaakt moeten worden. Daarvoor moeten de beslissingen van de economische en monetaire conferentie afgewacht worden. Eerst wanneer men weet, hoe de nieuwe

economische toestand zal zijn, zal de Internationale Arbeidsconferentie over de verkorting van den arbeidsduur, welke immers een terugslag op den kostprijs heeft, een beslissing kunnen nemen. Hij verklaarde, dat Duitschland bereid was mede deel te nemen aan de beraadslagingen over het vraagstuk van de verkorting van den arbeidsduur; doch vóórdat de resultaten van de Economische Conferentie bekend zouden zijn, zou Duitschland geen oordeel over een verdrag kunnen uitspreken. Om die redenen moest z.i. de Conferentie thans slechts vraagpunten behandelen; na afloop der Economische Conferentie zouden de Regeeringen definitief hare houding kunnen bepalen. Ook de Engelsche Regeeringsvertegenwoordiger verklaarde zich tegen het denkbeeld om reeds nu een ontwerp-verdrag samen te stellen. Men beschikte nog niet over voldoende inlichtingen om dit jaar reeds tot het aannemen van een ontwerp-verdrag over te gaan. Een der voornaamste punten bij de quaestie van de 40-uren werkweek is het loonvraagstuk. Hoe wil men dat buiten een eventuele regeling houden? Naar zijn meening zou de Conferentie moeten beslissen om een commissie in te stellen, die een vragenlijst ter zake zou moeten opmaken. Het volgend jaar zou het onderhavige vraagstuk dan verder besproken kunnen worden.

Met 95 stemmen voor en 26 tegen besliste de Conferentie om het vraagstuk van de verkorting van den arbeidsduur wél in behandeling te nemen. De werkgevers stemden tegen. Daarna besliste zij met 69 stemmen tegen 55, dat de behandeling door de Conferentie de eerste discussie zou zijn, zoodat de Conferentie derhalve punten voor een vragenlijst zou vaststellen. De arbeiders- en enkele Regeeringsafgevaardigden, waaronder de Fransche, waren er voor om dit jaar reeds de tweede lezing te houden. Een daartoe door de Conferentie ingestelde commissie heeft de opstelling van de vraagpunten voorbereid aan de hand van het door het Arbeidsbureau opgemaakte concept. De werkgeversgroep heeft daaraan medegewerkt, doch uitdrukkelijk verklaard, dat zij daarmee niet zeggen wilde, het ontwerp geschikt voor regeling bij verdrag te vinden. Een drietal punten, die aanleiding tot uitvoerige beraadslagingen gaven, mogen hier vermeld worden. Al dadelijk bij het begin diende de werkgeversgroep een amendement in daartoe strekkende, dat in de vragenlijst een aantal vragen opgenomen zouden worden ten einde van de verschillende landen inlichtingen te verkrijgen over den toestand wat betreft het aantal arbeiders, den duur van den arbeid, den terugslag van een verkorting op de productiekosten enz. Van gelijke strekking was een amendement door den Engelschen Regeeringsvertegenwoordiger ingediend. Met de werkgevers was hij van oordeel, dat alle zijden van het onderhavige vraagstuk belicht en onderzocht moesten worden, ook de economische en technische gevolgen van een verkorting. De arbeidersgroep maakte geen bezwaar tegen een onderzoek op zichzelf, doch vreesde, dat daardoor de behandeling van de arbeidsduurverkorting op de lange baan geschoven zou worden. Tenslotte hebben de groepen zich vereenigd met een compromisvoorstel van den Belgischen Regeeringsvertegenwoordiger. In de inleiding tot de vragenlijst zullen bedoelde punten vermeld worden en de Regeeringen zullen verzocht worden zich daarover uit te spreken. Worden de desbetreffende vragen onvoldoende beantwoord, dan zal zulks geen reden mogen zijn om de verdere behandeling uit te stellen.

Een tweede punt, dat tot discussie aanleiding gaf, was een voorstel van den Franschen Regeeringsvertegenwoordiger om in de vraag of het wenschelijk is een internationale regeling ter zake van de arbeidsduurverkorting te treffen teneinde de werkloosheid te verminderen eveneens op te nemen de woorden: „en om de arbeiders te laten deelen in de voordeelen van den technischen vooruitgang”. Naar het oordeel

¹⁾ Zie Economisch-Statistische Berichten van 8 Februari 1933.

van de werkgeversgroep werd door die toevoeging het karakter van een eventuele regeling geheel gewijzigd. De meerderheid der Commissie was evenwel vóór opneming der toevoeging. Een derde belangrijk punt was het loonvraagstuk. Naar het oordeel van den Engelschen Regeeringsvertegenwoordiger is het loonvraagstuk niet te scheiden van het vraagstuk der arbeidsduurverkorting. In de meeste landen is dat zelfs het voornaamste punt. In de vragenlijst moet dat nauwe verband uitkomen. De Commissie vereenigde zich daarmede.

Het rapport van de Commissie, bevattende de punten voor een vragenlijst, heeft in de Conferentie niet meer tot debat van eenig belang aanleiding gegeven. De heer Cort van der Linden heeft de motieven van de werkgevers nog kort uiteengezet teneinde misverstand ter zake te voorkomen. De Conferentie vereenigde zich met het rapport en besloot met 99 stemmen voor en 24 tegen (die van de werkgevers) om het vraagstuk van de verkorting van den arbeidsduur op de agenda van de 18de Internationale Arbeidsconferentie te plaatsen.

Het derde onderwerp met de crisis samenhangende, was de werkloosheidsverzekering. Over dat vraagstuk had de eerste discussie plaats, zoodat punten voor een vragenlijst werden vastgesteld. In hoofdzaak, behoudens enkele wijzigingen, vereenigde de Commissie, welke dit onderwerp voorbereidde, zich met het ontwerp door het Arbeidsbureau opgemaakt.

In de Conferentie heeft echter het vraagpunt, dat betrekking had op het onderzoek naar de inkomsten van den verzekerde, discussie uitgelokt. De arbeidersgroep verklaarde zich tegen een dergelijk vraagpunt. Zij wenschte schrapping van die z.g. „means test”, welke naar haar meening in een systeem van verzekering niet thuis hoort. Haar desbetreffend amendement werd verworpen. Met 93 stemmen voor en 4 tegen heeft de Conferentie besloten ook dit onderwerp op de agenda van de 18de Internationale Arbeidsconferentie te plaatsen. De vier Nederlandsche gedelegeerden hebben voor gestemd.

Ter zake van de invaliditeits-, ouderdoms- en overlijdensverzekering heeft de Conferentie een zestalf ontwerp-verdragen en een aanbeveling aangenomen. Voor de arbeiders, werkzaam in de industrie en voor die werkzaam in den landbouw werden afzonderlijke verdragen vastgesteld, terwijl bovendien voor elk risico (invaliditeit, ouderdom en overlijden) een afzonderlijk verdrag werd opgemaakt. De bepalingen dier ontwerp-verdragen zijn zoo algemeen mogelijk gehouden, terwijl getracht is de verschillende daarin voorkomende onderwerpen zoodanig te regelen, dat de in de verschillende landen bestaande systemen geen beletsel voor een ratificatie zullen vormen. Ik moet er hier echter op wijzen, dat bij de behandeling in de Commissie en later ook in de Conferentie bleek, dat de groote meerderheid weinig voelt voor een stelsel van staatspensioen als voorziening bij den ouden dag. Dit stelsel wordt alleen gedoogd voor landen, die bij het inwerking treden van het verdrag een stelsel van staatspensioen hebben. Landen, die geen stelsel van verzekering hebben, en landen die een verplichte verzekering hebben en die een stelsel van staatspensioen willen instellen of daartoe overgaan, zien zich door de bepalingen van het verdrag daartoe den pas afgesneden! Die bepaling was voor den heer Cort van der Linden een reden om tegen het ontwerp-verdrag te stemmen, voor den heer Joekes, den tweeden Nederlandschen Regeeringsafgevaardigde, om zich te onthouden. De vier Nederlandsche afgevaardigden hebben vóór de ontwerp-verdragen betreffende de invaliditeitsverzekering en de verzekering bij overlijden gestemd.

Tenslotte moet ik nog melding maken van het debat over het rapport van den Directeur van het Internationaal Arbeidsbureau. Dat rapport was bijna geheel aan de crisis gewijd. De Directeur komt in dat rapport, dat de ontwikkeling van de crisis, de

sociale kanten van de crisis en de actie van de Internationale Arbeidsorganisatie behandelt, tot de conclusie, dat er evenwicht moet komen tusschen productie en consumptie. Hij bepleit daartoe een soort Planwirtschaft, een internationale contróle der productie. Pogingen moeten in het werk gesteld worden om de koopkracht aan het productievermogen aan te passen. Dat rapport vond deels instemming, deels bestrijding; die bestrijding kwam voornamelijk van werkgeverszijde. De werkgevers waren van oordeel (o.a. de heer Cort van der Linden), dat de Directeur met dat rapport zijn bevoegdheid te buiten ging. De Directeur mag een overzicht geven van hetgeen het arbeidsbureau in het afgelopen jaar deed, van de uitvoering van de besluiten van den Raad van Beheer enz., doch het ligt niet op zijn weg propaganda voor zijn ideeën te maken, zooals hij het voor de Planwirtschaft doet. De grief van den heer Cort van der Linden was niet, dat het Bureau aandacht schenkt aan de economische zijde van de sociale vraagstukken, en zich rekenschap geeft van de economische gevolgen van de sociale maatregelen, doch dat de Directeur zich geheel op economisch terrein gaat bewegen en de Planwirtschaft als theorie voorstaat. De voorzitter van de Nederlandsche delegatie, de heer Prof. Aalberse, deelde die grieven niet. Hij verklaarde in te stemmen met het rapport, dat z.i. in het licht stelde, dat we thans in een overgangstijd leven; hij waarschuwde tegen een overheersching van den Staat bij de organisatie van het economische en sociale leven. We moeten streven naar een herstel van een betere orde van organisch karakter, waarin het individualisme zal vervangen zijn door de levenverwekkende kracht van de organische opvatting, op grondslag van de solidariteit. Daarbij zal de Internationale Arbeidsorganisatie een groote rol te vervullen hebben, doordat zij den materielen vooruitgang in harmonie met de sociale rechtvaardigheid zal moeten brengen.

Alvorens te eindigen moet ik met een enkel woord nog melding maken van de belangrijke slotrede van den heer De Michelis, den president van deze Arbeidsconferentie, waarin hij een denkbeeld voor een nieuwe taak van de Internationale Arbeidsorganisatie ontwikkelde. De heer De Michelis heeft ook vorige jaren, wanneer de gelegenheid zich daartoe voordeed, er de aandacht op gevestigd, dat het werk van de arbeidsorganisatie een economischen kant heeft en nauw met het economische verbonden is. In de rede, waarmede hij de Conferentie sloot, wees hij er op, dat de eenheid tusschen het sociale en economische ook in de werkzaamheid van de Internationale Organisatie tot uitdrukking moest komen; en dat er een nieuw economisch orgaan in het leven geroepen moest worden, dat naast en met het arbeidsbureau zou moeten samen werken. Velen zullen het met dat denkbeeld waarschijnlijk niet eens zijn; het is in elk geval de overweging zeer zeker waard en zal wellicht een volgend jaar — misschien zelfs in het rapport van den Directeur? — nader besproken worden.

G. J. STEMBERG.

DE INDISCHE MIDDELEN OVER FEBRUARI 1933.

In de maand Februari bedroeg de opbrengst der landsmiddelen in totaal f 26.2 miljoen tegenover f 31.3 miljoen in dezelfde maand van het vorige jaar. Hierdoor werd de totaal-middelenopbrengst over de eerste twee maanden van 1933 f 58.3 mil-

Algemeen Overzicht (in mill. gulden).

Groep	1/12		2/12		Eerste 2 mnd. van					
	1933	1932	1931	1930	1933	1932	1931	1930		
Belasting.	21.8	13.9	15.4	16.7	19.2	43.6	29.3	31.8	38.1	44.7
Monopol.	4.5	3.4	4.4	5.-	6.1	9.1	6.8	8.9	10.2	12.4
Producten	3.5	1.8	2.4	3.8	4.7	7.-	3.5	3.9	7.7	10.3
Bedrijven	8.5	5.3	6.8	7.6	8.9	16.9	14.-	17.9	18.7	21.2
Div. midd.	3.4	1.8	2.3	2.9	3.2	6.8	4.7	5.9	6.7	7.1
Totaal ..	41.7	26.2	31.3	36.0	42.1	83.4	58.3	68.4	81.4	95.7

lioen, tegenover f 68.4 miljoen in de eerste twee maanden van 1932.

De verschillen in de opbrengst tusschen de maanden Februari 1933 en Februari 1932 en tusschen de eerste twee maanden van 1933 en van 1932 worden bij de verschillende middelengroepen, in hoofdzaak door de navolgende afwijkingen veroorzaakt:

Belastingen.

A. Niet-kohier belastingen.

Omschrijv.	Eerste 2 mnd. v. 1933 meer		Opbrengst in mill. gld. of minder		Tariëfs-wijzigingen	20 ope. vanaf 1-1-32	50 id. 15-6-'32
	Febr. 1933	Eerste 2 mnd. 1932	1933	1932			
Invoerrecht	3.8	3.1	7.9	6.4	9.5	+1.5	20 ope. vanaf 1-1-32
Uitvoerrecht	0.17	0.24	0.3	0.5	0.8	-0.2	50 id. 15-6-'32
Acc. oppetrol	0.8	0.8	1.7	1.7	2.0	—	20 ope. vanaf 1-1-32
Acc. op benz.	1.4	2.0	2.5	3.4	2.8	-0.9	33 1/3 id. 16-3-'32
Acc. oplucif.	0.3	0.7	0.6	1.2	1.4	-0.6	vanaf 16 Dec. '32
Acc. optabak	1.3	0.007	1.7	0.012	0.010	+1.688	20 ope. v. d. kl. handelspr.
Zegelrecht	0.6	0.5	1.2	1.2	1.5	—	
Totaal	8.4	7.3	15.9	14.4	18.-	+1.5	

B. Kohierbelastingen.

De Kohierbelastingen bleven zooals uit de hieronder opgenomen vergelijkende specificatie blijkt, met uitzondering van de landelijke inkomsten, allen bij 1932 ten achter.

Omschrijving	Eerste 2 mnd. van 1933 meer		Opbrengst in millioenen gld. of minder		Eerste 2 mnd. v. dan 1932	1931	+ of -
	1933	1932	1933	1932			
Personeele belasting	0.16	0.24	0.22	0.4	0.6	0.6	-0.2
Inkomstenbelasting en Crisisheffing	1.9	3.-	2.9	4.6	6.9	7.9	-2.3
Vennootschapsbelasting	0.05	1.22	1.4	0.7	2.2	3.3	-1.5
Verponding	1.4	1.7	1.7	3.-	3.3	4.2	-0.3
Landelijke inkomst	0.9	0.7	0.4	2.-	1.9	1.2	+0.1
Vermogensbelasting	0.13	—	—	0.26	—	—	+0.26
Totaal	4.5	6.9	6.6	11.-	14.9	17.2	-3.9

De Landelijke inkomsten nader uitgesplitst, geven het volgende beeld:

Omschrijving	Eerste 2 mnd. van 1933 meer		Opbrengst in mill. gld. of minder		Eerste 2 mnd. v. dan 1932	1931	+ of -
	1933	1932	1933	1932			
Landrente Java en Madoera	0.7	0.5	0.3	1.5	1.3	0.8	+0.2
Alle overige	0.2	0.2	0.1	0.5	0.6	0.4	-0.1
Totaal	0.9	0.7	0.4	2.-	1.9	1.2	+0.1

De overige belastingen brachten in de verslagmaand f 1.— miljoen op tegen f 1.2 miljoen in dezelfde maand van 1932, terwijl de totaal-opbrengst over de eerste twee maanden van 1933 en 1932 respectievelijk f 2.3 en f 2.5 miljoen bedroeg.

Het recht van openbare verkooping had ruim 1 ton mindere ontvangst dan over de eerste twee maanden van 1932. De belasting op loterijen bracht echter, gedurende de maanden Januari en Februari 1933, 2 ton meer op.

Monopolies.

De betalingen bij de monopolies waren in de verslagmaand f 1.— miljoen minder dan in Februari 1932, terwijl de totaal-opbrengst in de eerste twee maanden van 1933 f 2.1 miljoen achterbleef bij die over dezelfde periode van 1932, welk verschil aldus kan worden gespecificeerd:

Omschrijving	In miljoenen gulden			Eerste 2 mnd. van 1933 meer of minder dan 1932
	Opbrengst eerste 2 mnd. 1933	1932	1931	
Opium	2.2	3.3	4.8	+1.1
Pandhuizen	2.3	3.3	3.4	-1.-
Zout	2.3	2.3	2.1	—
Totaal	6.8	8.9	10.3	-2.1

Producten.

De exploitatie-ontvangsten van de producten bedroegen in Februari 1933 f 1.8 miljoen tegen f 2.4 miljoen over dezelfde maand in 1932 of f 0.6 miljoen minder, terwijl de totaal-opbrengst in de eerste twee maanden van 1933 bijna f 0.4 miljoen achterbleef bij die over dezelfde periode van 1932. Het verschil is aldus samengesteld:

Omschrijving	In miljoenen gulden			Eerste 2 mnd. v. 1933 meer of minder dan 1932 (+ of -)
	Opbr. eerste 2 mnd. van 1933	1932	1931	
Kina en thee	0.026	0.005	0.009	-0.021
Landscaoutchoucbedrijf	0.125	0.222	0.222	-0.097
Boschwezen	0.896	0.984	1.769	-0.088
Goud en zilver	—	—	0.146	—
Bankatin	2.097	1.748	4.342	+0.349
Steenkolen	0.344	0.900	1.229	-0.556
Totaal	3.5	3.9	7.7	-0.4

Bedrijven.

De exploitatie-ontvangsten voor de bedrijven-groep, verdeeld naar de diverse bedrijven, geven het volgende beeld:

Omschrijving	(In miljoenen gulden)							
	1/12		2/12		Eerste 2 mnd. 1933		1932	
Havenwezen	1.1	0.5	0.6	0.7	2.2	3.4	4.1	3.5
Baggerdienst	0.2	0.2	0.3	0.2	0.4	0.4	0.7	0.2
Waterkrachten	—	—	—	—	—	—	—	—
Electriciteit	0.3	0.2	0.2	0.1	0.5	0.4	0.5	0.1
Landsdrukkerij	0.1	0.07	0.1	0.005	0.3	0.2	0.5	0.02
P.T.T.	2.6	2.-	2.2	2.3	5.2	4.1	4.6	5.2
S.S.	4.2	2.4	3.6	4.3	8.3	5.6	7.6	9.8
Totaal	8.5	5.3	6.8	7.6	16.9	14.-	18.0	18.8

Diverse middelen.

De opbrengst van deze groep was in de eerste twee maanden van 1933 f 1.2 miljoen minder dan die in de overeenkomstige periode van 1932. Het achterblijven van de opbrengst over deze periode bij de fractioneele jaarraming met een bedrag van f 2.1 miljoen en bij dezelfde periode van 1932 met f 1.2 miljoen werd veroorzaakt, doordat in het jaar 1933 resp. f 0.2, f 0.4, f 0.2 en f 0.5 miljoen minder werd ontvangen op afstand van grond, afkoop heerdiensten, schoolgelden en de groep „Allerlei”.

Maand	Opbrengst in miljoenen gulden ¹⁾									
	per maand				t/m. de maand					
Jan.	51.9	53.5	45.5	37.2	32.1	51.9	53.5	45.5	37.2	32.1
Febr.	48.9	42.2	35.9	31.3	26.2	100.8	95.7	81.4	68.5	58.3
Maart	50.4	43.7	36.9	32.1	—	151.2	139.4	118.3	100.6	—
April	51.3	45.1	38.6	31.7	—	202.4	184.5	156.9	132.3	—
Mei	53.8	52.3	39.-	32.1	—	256.2	236.8	195.9	164.4	—
Juni	61.2	50.4	45.2	35.2	—	317.4	287.2	241.1	199.6	—
Juli	67.-	65.3	48.6	39.7	—	384.4	352.5	289.7	239.3	—
Aug.	62.2	52.5	46.2	38.7	—	446.5	405.0	335.9	278.-	—
Sept.	62.4	59.3	46.1	39.-	—	508.9	464.3	382.0	317.-	—
Octob.	71.6	57.2	41.7	35.3	—	580.4	521.5	423.7	352.3	—
Nov.	56.1	46.9	44.3	33.7	—	636.6	568.4	468.-	386.-	—
Dec.	72.2	63.1	49.2	31.9	—	708.7	631.5	517.2	417.9	—

¹⁾ Eenige kleine verschillen bestaan tusschen de boekingswijze van de cijfers vanaf 1932. Zij beïnvloeden het totale beeld echter niet noemenswaard.

De opbrengst der *Weeskamers* gaf ten opzichte van de fractioneele jaarraming een gunstig verschil te zien van f 0.07 miljoen.

Met uitzondering van de *baken- en loodsgelden*, welke in de verslagmaand pl.m. f 0.02 miljoen minder opbrachten dan in Februari 1932 en gedurende de eerste twee maanden van 1933 pl.m. f 0.04 miljoen minder dan in 1932, geven de opbrengsten van de andere tot deze groep behorende middelen geen aanleiding tot bijzondere vermelding.

Het algemeen verloop der landsmiddelen in het loopende jaar in vergelijking met de vier voorafgaande jaren moge blijken uit het vorenstaande overzicht.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE ZWANENZANG VAN DE ECONOMISCHE EN MONETAIRE WERELDCONFERENTIE.

De Heer Gilbert C. Layton te Londen schrijft ons:

Wat er de volgende week ook moge gebeuren, de acht en twintigste Economische Wereldconferentie sedert den wereldoorlog is inderdaad stervende. Zij ontving den doodsteek, toen bleek, dat President Roosevelt, verre van eenig dramatisch plan tot redding der Conferentie en ter verzekering van de eer voor hemzelf in petto te hebben, niet geneigd was zijn vertegenwoordigers aan eenige politiek te binden, uit vrees, dat een bepaalde stelling zijn Wallstreet zeepbel zou bedreigen.

En de Conferentie was niet alleen stervende, maar tevens verdoemd, toen de Heer Runciman Dinsdagavond in het Lagerhuis zijn eigen gemis aan vertrouwen bekend maakte in de pogingen om tot een wereldovereenkomst inzake economische, om niet te spreken van monetaire, aangelegenheden te geraken. De doctoren hebben het hart der Conferentie kloppende gehouden, terwijl het Bureau zijn zwanenzang voorbereidde; eenige van de technische comité's, waaraan de Conferentie zoo rijk was, zullen echter voortgaan met het verrichten van nuttig, doch minder tooneelachtig, werk achter de schermen, gedurende de bijeenkomst, die inderdaad, indien niet in naam, de negen en twintigste Economische Wereldconferentie op eenig toekomstig tijdstip zal zijn.

Onder deze omstandigheden is het beter om de feiten onder de oogen te zien, hoewel elke natie de blaam van zich wenscht af te schuiven, dat zij de Conferentie heeft gedood. Amerika, krachtens zijn positie van het rijkste land, van den grootsten schuldeischer en van den voornaamsten producent en consument, was bestemd om een leidende rol te vervullen op elke wereldconferentie, die wezenlijk succes mocht doen verwachten.

Men mag nauwelijks verwachten, dat verantwoordelijke staatslieden van andere landen zullen voortgaan de wereldproblemen te bespreken met vertegenwoordigers van de Ver. Staten, die den oceaan zijn overgestoken met instructies, welke worden verloochend, zodra dienovereenkomstig wordt gehandeld. Al wekte het weinig verwondering, dat de Secretary of State, de Heer Hull, moet luisteren naar „His Master's Voice”, zoo was het wel eenigszins teleurstellend, toen bleek, dat zijn assistent-secretaris, Prof. Moley, in dezelfde positie verkeerde en eveneens niet in staat was om te anticiperen, op hetgeen die stem zou zeggen. Met de Amerikaanse, zowel officiële, als niet-officiële, vertegenwoordigers, die blijkbaar in het geheel niet in staat zijn, om mede te delen, hoe de President op eenig voorstel, dat zijzelf zouden goedkeuren, zou kunnen reageren, heeft het weinig zin om de Conferentie voort te zetten, daar Groot-Brittannië geneigd is een afwachtende houding aan te nemen en Amerika heelemaal niet geneigd is een houding aan te nemen.

Hoewel erkend moet worden, dat de resultaten van de besprekingen te Londen gedurende bijna vier weken tusschen de keur van de staatslieden der wer-

reld zeer gering zijn, moet worden toegegeven, dat er werk verricht is, dat veel meer tijd zou hebben vereischt langs de normale kanalen van het diplomatieke en economische verkeer. Bij de beraadslagingen in de sub-comité's van de Monetaire Commissie werd het duidelijk, dat de geheele wereld, ook de Ver. Staten, uitziet naar het eventueel herstel van den gouden standaard als naar het eenige middel ter verkrijging van een definitieve wissel- en muntstabiliteit.

De commissie inzake de centrale bank-politiek heeft ook eenigszins geholpen om de meening ingang te doen vinden, dat de reserves van de centrale banken (met 25 pCt.) gerust aanzienlijk kleiner kunnen zijn dan tot dusverre. Velen zijn evenwel nog van meening, dat de goudreserves voor binnenlandsche doeleinden gereserveerd moeten blijven, een politiek, die, indien zij wordt doorgevoerd, de vrije werking van een herstelden gouden standaard moet bemoeilijken door het verhinderen van goudverschuivingen tusschen de centrale banken.

Oppervlakkig beschouwd, heeft de Economische Commissie weinig gedaan voor het wegnemen van de barrières van den internationalen handel. De optimistische verwachtingen omtrent een wereldovereenkomst inzake 1o de verlaging van de buitensporige tarieven, de deviezenbeperkingen, en andere belemmeringen, en 2o de multilaterale verlaging van die barrières, werden niet verwezenlijkt. De handelspolitiek wacht op de monetaire politiek en eenig ander resultaat mocht niet worden verwacht. De handhaving van de Amerikaanse loonen zal tevens eerder uitbreiding en verhooging dan verlaging van de Amerikaanse invoerrechten vereischen.

De wachtkamers van de Conferentiezaal en de hotels, die de eer genoten om de verschillende delegaties te herbergen, waren evenwel getuige van conversaties, die tot verdere bilaterale overeenkomsten inzake invoerrechten volgens de door de Britsche regering voorgestane lijnen kunnen leiden. De Engelsche regering heeft bovendien een meer tegemoetkomende houding aangenomen inzake multilaterale overeenkomsten — hetzij dan onder zekere voorwaarden. Deze voorwaarden zijn nog niet vast omlijnd, maar het doordringen van deze ideeën in Engelsche overheidskringen beteekent stellig een aanwinst.

De comité's, die de organisatie van het productie- en het marktwezen hebben besproken, hebben ook iets van hun werk laten zien. Zij waren in elk geval in staat tot overeenstemming te komen omtrent vrij onschadelijke beginselen, op welke dergelijke plannen zouden steunen. De uitvoerlanden van tarwe hebben een overeenkomst gesloten, welke, hoewel haar uitvoering afhangt van een ondersteuning van de landen, die zowel produceeren voor binnenlandsch gebruik als invoeren, moet dienen om den tarweprijs op de wereldmarkten gedurende eenigen tijd te helpen handhaven. De houtlanden wenschen hun besprekingen voort te zetten en de kolenproducenten, ofschoon zij geen haast maken, hebben den Volkenbond verzocht een speciale Conferentie voor hun product bijeen te roepen, indien binnen zes maanden niets anders is geschied. Het Wijncomité heeft voorstellen aanvaard, die van het Internationale Wijnbureau afkomstig zijn en is tot het opstellen van een overeenkomst genaderd. Zelfs inzake scheepvaartsubsidies is een comité tot het opstellen van een agenda genaderd, hoewel de Engelsche scheepvaartkringen sceptisch gestemd zijn ten opzichte van een heilzame uitwerking.

Buiten de eigenlijke conferentie om, vonden gedurende de laatste vier weken eenige gebeurtenissen van betekenis plaats. Groot-Brittannië was in staat Amerika een gedeeltelijke betaling te doen aanvaarden, en wel in zilver. De aanwezigheid van Litvinoff te Londen heeft er stellig toe bijgedragen om de invrijheidstelling van de Heeren Thornton en MacDonald te verzekeren en de opheffing van de Engelsche

en Russische embargos en tegen-embargos te verkrijgen, welke op den duur beide landen stellig meer zouden hebben geschaad dan gebaat. In de derde plaats werden de landen met den gouden standaard door de depreciatie van den Dollar er toe gedreven zich aan een te sluiten; zelfs hebben zij zich, naar men zegt, bereid verklaard hun middelen op coöperatieven grondslag te gebruiken voor handhaving van den gouden standaard.

De Conferentie moet, openhartig gesproken, als een teleurstelling worden beschouwd, maar zij heeft in elk geval niets gedaan om het herstel op de goederenmarkten te verzwakken. Het is juist, dat, zooals Dr. Schacht en President Roosevelt hebben gezegd, elke natie moet trachten eerst orde in eigen huis te scheppen.

Alvorens een algeheel herstel van de economische welvaart kan plaats hebben, moeten veel ernstige vraagstukken, zooals dat van de schulden, de invoerrechten, en, met allen eerbied voor President Roosevelt, de monetaire politiek, door de volkeren gezamenlijk worden opgelost. Deze vraagstukken kunnen evenwel beter in een rustiger omgeving worden besproken dan zooals die was, toen de deskundigen het voorbereidende rapport voor de Wereldconferentie hebben opgesteld. Veel van het door haar verrichte werk vormt een basis voor verdere studie, maar in ander opzicht is de situatie geheel veranderd, zoodat nieuw grondwerk noodig is. Het is beter, dat de Conferentie met een bescheiden overeenkomst omtrent een exploratie-programma tevreden is, dan dat zij zou trachten officiële of semi-officiële besprekingen gaande te houden omtrent aangelegenheden, waaromtrent geen spoedige overeenstemming kan worden verwacht, met het onvermijdelijke gevolg van een verder vastloopen en een verderen druk op meningsverschillen.

Wanneer het Amerikaansche binnenlandsche herstelprogramma uitgewerkt is, wanneer wij meer ervaring hebben gekregen over de bewegingen van den vrijen Dollar en wanneer de deskundigen-commissies tot overeenstemming zullen zijn gekomen omtrent haar technische onderwerpen — dan mogen wij verwachten, dat de staatslieden der wereld gereed zullen zijn voor een nieuwe bijeenkomst. Door het toonen van een grootere geneigdheid elkander te helpen, kunnen zij dan een conferentie vormen, waarvan men meer kans op succes mag verwachten dan van die, welke met zooveel trompetgeschal op 12 Juni te Londen werd geopend.

Londen, 7 Juli 1933.

VAN DE VAKVEREENIGINGEN NAAR HET DUITSCHE ARBEIDSFRONT.

Dr. Georg Böse te Heidelberg schrijft ons:

De discussie over de crisis in de vakverenigingen, welke sedert jaren in Duitschland in de openbare belangstelling stond, werd door de inmiddels plaats gevonden „gelijkschakeling” beëindigd. De vakverenigingen in den ouden zin van het woord, die op grond van de constitutie van Weimar feitelijk als vertegenwoordigers van de Deutsche werknemers in den sociaal-politieke strijd een monopoliepositie innamen, bestaan niet meer. De misstanden, die zich in de laatste phase van de ontwikkeling hebben voorgedaan, het klaarblijkelijk in gebreke blijven ten opzichte van belangrijke sociaal-politieke vraagstukken van den na-oorlogstijd, kunnen het feit niet verdoezelen, dat de vakverenigingen juist in Duitschland in het kader van een enorm industrialisatieproces een taak van groote beteekenis hebben vervuld. Zij hebben ten tijde van het opkomende kapitalisme aan de regeling van het bedrijfsleven medegewerkt en waardevolle ervaringen opgedaan, die bij de reorganisatie van het sociale leven niet kunnen worden gemist. Adolf Hitler heeft in zijn groote rede voor het Duit-

sche arbeidsfront op 12 Mei, waarin de noodzakelijkheid van de inschakeling van het apparaat der vakverenigingen in den nieuwen staat werd gemotiveerd, op de positieve zijde van deze erfenis gewezen.

De beteekenis van de vakverenigingen, die volgens het programma van het nationaal-socialisme met een nieuwen geest dienen te worden vervuld, blijkt uit de volgende cijfers. Van de 19,7 miljoen arbeiders, bedienden en ambtenaren (volgens de beroepstelling van 1925) waren in het begin van 1932 bijna 7 miljoen arbeiders en bedienden in verenigingen van werknemers georganiseerd. Daarbij kwamen nog 1,3 miljoen in vakverenigingen georganiseerde ambtenaren. Hiervan waren alleen in de vrije vakverenigingen 4,6 miljoen arbeiders en bedienden, of 79 pCt. van alle georganiseerde arbeiders en bijna 27 pCt. van de bedienden georganiseerd. De Christelijk-nationale vakverenigingen omvatten 13,2 pCt. van de arbeiders en 34,1 pCt. van de bedienden, de liberaal-nationale vakverenigingen, de z.g. Hirsch-Dunckerschen, slechts 3,5 pCt. van de georganiseerde arbeiders, daarentegen 22,6 pCt. van de bedienden.

Terwijl de vrije vakverenigingen in nauw contact met de Sociaal-Democratische Partij van Duitschland stonden, vonden de in den „Deutschen Gewerkschaftsbund” aaneengesloten Christelijk-nationale vakverenigingen haar politieke aansluiting in hoofdzaak bij de Centrum-partij en, wat de belangrijkste organisatie van haar bedienden, het „Deutsch Nationale Handlungsgehilfen-Verband” betreft, bij de rechts-burgerlijke partijen, in de laatste jaren evenwel met een sterke afvloeiing van de in politiek belangstellende leden naar de Nationaal-socialistische beweging. De Hirsch-Dunckersche vakverenigingen, die vooral organisaties van bedienden waren, stonden in politiek opzicht dicht bij de democratische partijen.

Het is begrijpelijk, dat reeds door het overwicht van de vrije vakverenigingen, afgaande op het aantal leden, de verwijten van het voeren van een marxistische klassenstrijdpolitiek bij het groote publiek generaliseerend aan de geheele vakbeweging werden toegeschreven. De publieke opinie legde er bovendien steeds opnieuw den nadruk op, dat de beide andere vakverenigingsrichtingen, ondanks een geheel andere ideologische houding, ondanks de verwerping van den klassenstrijd en het socialisme in haar programs, in den socialen strijd met de vrije vakverenigingen practisch één front vormden. Ook zij werden door den drang om leden te winnen naar het gebied van den zuiveren belangenstrijd gedrongen, een feit, dat door de monopolistische positie van de drie vakverenigingen en door de van staatswege gevoerde loonpolitiek en ingestelde scheidsrechten werd aangemoedigd.

* *

Waaraan is het toe te schrijven, dat een van de grootste wereldorganisaties, welke tientallen jaren — en in veel opzichten terecht! — als voorbeeld werd geprezen, bij den eersten stoot kapituleerde? De algemeene economische toestanden in Duitschland, inflatie en verhaaste rationalisatie, economische depressie en werkloosheid en niet in de laatste plaats de economische druk van het verdrag van Versailles hebben een belangrijk aandeel in dezen ongelukkigen afloop gehad. Een andere reden ligt in de hierna nog te noemen vermenging van staatspolitiek en economischen resp. socialen inslag, de bijzondere verhouding tusschen staat en maatschappij, zooals deze zich na den oorlog in Duitschland ontwikkelde. Daarbij komt een aantal interne oorzaken.

Door de omwenteling in de Novemberdagen van 1918, welke een nieuwe sociale periode scheen in te luiden, werd integendeel de ruggegraat der vakverenigingen gebroken, en werden zij, nadat eenige belangrijke sociaal-politieke hervormingen zonder moeite tot stand waren gekomen, in een belangenstrijd over het aandeel in het sociale product gedreven,

waarbij de groote lijnen van een inderdaad constructieve economische en sociale hervorming verloren raakten. Het parool van de economische democratie droeg vanaf den beginne een defensief stempel. Het had derhalve weinig veerkracht en ging spoedig in de door de economische crisis en werkloosheid aangemoedigde gelatenheid in de kringen der vakverenigingen verloren. De woorden van Fritz Naphthali, den wetenschappelijken econoom van de vrije vakverenigingen aan het einde van 1930 komen met deze matte stemming overeen: „Ich glaube nicht, dass wir wirtschaftspolitisch in der Krise sehr viel, sehr Entscheidendes zu ihrer Ueberwindung tun können.“

Bovendien werden de vakverenigingen — hetgeen duidelijk bij de vrije vakverenigingen in haar verhouding tot de sociaal-democratische partij op den voorgrond trad — als politiek krachtenreservoir voor de partijen gebruikt, terwijl juist het bewaren van een afstand tusschen haar en het partij-apparaat haar voor haar eigenlijke taak had kunnen vrij maken. In den verkiezingsstrijd om de zetels in den Rijksdag, de „Landtagen“ en gemeentebesturen steunden de partijen op de met haar geliëerde vakverenigingen. In de leidende posities bestond tusschen partij en vakvereniging een personeele unie. Zoo moest dus ook de vakvereenigingsbeweging aan aanzien en kracht inboeten, naar mate de parlementaire democratie in Duitschland haar vertrouwen bij de breede massa's verloor. Hierdoor werd ruim baan gemaakt voor de Nationaal-socialistische agitatie.

Psychologisch werden bij de behandeling van de jonge arbeidersgeneratie hoogst belangrijke fouten gemaakt. De kleinburgerlijk aandoende beveiligingspolitiek met een spitsvondig uitgedacht systeem van rechten op het gebied van de sociale verzekering liet de ideeële en offervaardige krachten onder de leden der vakverenigingen geleidelijk opdrogen. Integendeel, met de toenemende depressie, die tot een innerlijk niet voorbereide vermindering van de sociale eischen dwong, groeide de ontstemming.

Er ontstond een demoraliseerende invloed door de scheiding tusschen de werknemers, die nog in het productieproces waren ingeschakeld, en de werklozen, een verschijnsel, dat voor de Deutsche volkshuishouding veel beslissender is geworden dan het tamelijk oude onderscheid tusschen burgers en proletariërs. Voor de nog werkende leden waren de vakverenigingen iets gewoons; de werklozen echter zagen in haar de gehate vesting ter verdediging van de looneischen van de geprivilegeerde werknemers. Bij de oude ideologie van den klassenstrijd kwam dus nog de rampzalige scheuring onder de arbeiders zelf. Het solidariteitsgevoel werd een wassen neus. De leiders van de vakverenigingen, voor het meereendeel zeer betrouwbare, voor de beweging verdienstelijke, maar weinig soepele mannen, werden als onbekwaam en gelijktijdig onafzetbaar beschouwd. Men raakte eraan gewend, deze mannen, die steeds meer ambtenaren waren geworden, als „Bonzen“ te betitelen. Het bureaucratische vakvereenigingsapparaat heeft dezen toestand nog versterkt. In deze omgeving was van de vorming van een elite-staf geen sprake. De jonge krachten moesten zich tevreden stellen met ondergeschikt werk. Hoezeer de leiding verouderd was, blijkt uit de samenstelling van het kleine bondsbestuur in 1931 op het congres te Frankfurt: Leipart 65 jaar, Grassmann 58, Kube 66, Eggert 51, Spliedt 54, Umbreit 63, Knoll 67.

Het vakvereenigingsapparaat luisterde volgens een reeds lang verouderd schema meer naar zijn eigen wetten dan naar de elementaire behoefte van de daarin vereenigde leden. De Rijkskanselier heeft dit in zijn reeds vermelde rede aldus kras uitgedrukt:

„Das führt dann endlich aber auch so weit, dass die Organisationen, die sich aufbauen, immer umständlicher werden, bei der Neigung der Deutschen zur Bürokratisierung immer grössere Apparate aufziehen, und zwar nicht einen Apparat etwa, der den

Interessen dient, sondern die Interessen werden dem Apparat zu dienen haben. Und dann muss der Kampf weitergeführt werden, damit die Existenz der Apparate damit begründet werden kann, wenn die Vernunft endlich einmal kommt.“

* * *

Deze enorme organisatie is op 2 Mei door het „Comité van actie ter bescherming van den Duitschen arbeid“, onder leiding van Dr. Ley, volkomen afhankelijk van de nationale regeering geworden en door terzijdestelling van de tot dusverre tusschen de verschillende vakverenigingen bestaande rivaliteit in het Deutsche arbeidsfront uniform aaneengesloten. De bedienden worden in sociaal-politiek opzicht afzonderlijk behandeld. Naast de organisatie van arbeiders, welke onder leiding staat van Schumann, den leider van de nationaal-socialistische bedrijfsorganisaties (NSBO), bestaat er voortaan nog slechts één organisatie van bedienden, met welke leiding Forster (Dantzig) werd belast. Hiermede is de verandering in organisatorisch opzicht voltrokken. De taak van de organisatorische hergroepering in onderdeelen volgens het programma van de Nationaal-socialistische beweging moet nog worden uitgevoerd.

De omtrekken van deze organisatie, die ongetwijfeld nog sterk wordt bestreden, kunnen uiteraard slechts geleidelijk naar voren komen. In deze organisatie zal het principe van de indeeling in standen worden verwezenlijkt. De om hun bestaan strijdende belangen van werkgevers en werknemers behoren aan het grootere staats- en volksbelang ondergeschikt te worden gemaakt volgens den totaliteits-eisch, welken het Nationaal-socialisme op elk gebied van het openbare leven stelt. Daardoor zal de klassenstrijd ophouden te bestaan. Volgens deze richtlijnen moet het bedrijfsleven, als een naar standen geordende en sociaal harmonieërende organisatie, aan het groote staatsdoel dienstbaar worden gemaakt. De vakverenigingen moeten, volgens een gezegde van den leider van het Deutsche arbeidsfront, Dr. Ley, van 2 Mei, bouwsteen voor deze organisatie zijn.

Uit de tot dusver getroffen maatregelen en publicaties blijkt, dat de afzonderlijke vertegenwoordiging van de arbeiders als geheel blijft bestaan, dat zij dus niet reeds met die van de ondernemers van de basis van den socialen opbouw af tot één beroepsstand zal worden samengevoegd; zij wordt echter van het begin af aan, in verband met de gemeenschappelijke productietaak, op samenwerking met de ondernemers gericht. In geval van conflict heeft de staatsinstantie te beslissen, die thans, tot de definitieve regeling komt, door 13, door den Rijkskanselier benoemde, trustees van den arbeid wordt vertegenwoordigd. De vrede onder de standen moet in elk geval worden bewaard. Staking en uitsluiting, welke tot dusverre tot de wettige middelen van den sociaalpolitieken strijd behooren, worden verboden, omdat het geheele volk hiervan schade zou ondervinden.

Dat men niet het bedrijf als organisatiebeginsel zal kiezen, doch van het beginsel der beroepsgedachte zal uitgaan, schijnt reeds te zijn beslist. De Christelijk-nationale vakverenigingen hebben overigens in deze richting, tenminste inzake de verheldering van de denkbeelden over deze vraagstukken, reeds voorbereidend werk verricht.

Deze tendenzen in de organisatie doen onmiddellijk aan het voorbeeld der fascistische corporaties in Italië denken, waarin volgens een gezegde van den vroegeren Minister voor de corporaties, Giuseppe Bottai, de sociale tegenstellingen niet worden opgeheven, maar tot het daarin belichaamde gemeenschappelijke belang worden teruggebracht. Ook in Duitschland zal men naar een vorm van een organisatie in standen streven, waarin het economisch initiatief van het individu behouden blijft, waarin het zelfbestuur van de sociaal-politieke organisatie aan werknemers- en werkgeverszijde onder sterke autoritaire leiding de tegenstellingen helpt disciplineren

en waarin de Staat over het volgen van zijn sociaal-politieke richtlijnen waakt om daar in te grijpen, waar maatschappelijke gevaren dreigen. Dat een zuivere copie van het Italiaansche systeem niet de oplossing voor Duitschland kan zijn, zal een ieder begrijpen, die de sociale ontwikkeling in Duitschland sedert het midden van de vorige eeuw kent. Alles zal ervan afhangen, of men tegen de door de speciale Deutsche verhoudingen gestelde taak uit eigen krachten en met inachtneming van de eigenaardigheid van den Deutschen arbeider opgewassen is.

Naar den juisten vorm van de indeeling in standen, de rechten en plichten van den werknemer en den omvang van de vrijheid van de particuliere ondernemingen kan men thans slechts gissen. Het is mogelijk, dat de beslissende instanties zelf nog geen goede oplossing gevonden hebben. Duitschland bevindt zich in het stadium van een enorm experiment. Om niet-economische redenen is men bereid risico's te aanvaarden, die van het standpunt der rationeele doelmatigheidsoverwegingen bedenkelijk lijken. De centrale positie van het economisch principe in het liberalisme wordt juist de hoofdwortel van alle kwaad genoemd en daartegen wordt bewust de doorvoering van een heldhaftig of — indien men dit wil — ascetisch levensideaal ook in het maatschappelijk leven verlangd. Het is voor den buitenlandschen toeschouwer natuurlijk buitengewoon moeilijk om deze Deutsche uiteenzetting zonder vooringenomenheid te beschouwen. De elementaire doorbraak van het irrationeele, dat zich aan elke berekening onttrekt, wordt door het buitenland instinctmatig als een verhooging van de onzekerheid, als een nieuwe bron van gevaren gevoeld en met wantrouwen of zelfs met openlijke vijandigheid beantwoord. De oude maatstaven en begrippen voldeden reeds niet meer bij de gewone beslissingen, hetgeen bij de gebeurtenissen op de Arbeidsconferentie te Genève duidelijk is geworden. Reeds bij het begin kwam het tot een scherp debat omtrent de vraag, of de vertegenwoordigers van het Deutsche arbeidsfront wel als gedelegeerden van de werknemers in de traditioneele betekenissen kunnen worden beschouwd. Intusschen kwam het te Genève tot een open breuk, een voorval, dat naar mag worden gehoopt, zeer spoedig zal worden gevolgd door het zoeken naar een nieuw contact en een samenwerking, waarbij men met verstand te werk zal gaan.

Nadruk verboden.

AANTEKENINGEN.

Indexcijfers van grondstoffen en koloniale producten.

Met het oog op de groote belangstelling, welke op het oogenblik bestaat voor de ontwikkeling der prijzen op de grondstoffenmarkt, zullen wij wekelijks, te beginnen met dit nummer, een indexcijfer van grondstoffen en een van koloniale producten publiceren. Het indexcijfer van grondstoffen is gebaseerd op veertien producten, die zijn opgenomen in het statistisch overzicht van groothandelsprijzen. Het zijn koper, lood, tin, gieterij-ijzer (f.o.b. Antwerpen), zink, steenkolen, petroleum, katoen (New-York), wol (Merino), koehuiden, vurenhout, copra, rubber en lijnzaad. Wij hebben ons, zooals men hieruit ziet, beperkt tot die producten, welke zuiver als industriële grondstoffen kunnen worden beschouwd. Daarom hebben wij producten als tarwe, steenen en suiker buiten deze reeks gehouden.

Het indexcijfer van koloniale producten heeft alleen betrekking op de z.g. genotmiddelen als cacao, koffie, suiker en thee. Gemakshalve wijzen wij er op, dat deze indexcijfers aan het eind van het statistisch overzicht van groothandelsprijzen zijn opgenomen.

Prijstatistiek van tuinbouwproducten.

In verband met de nieuwe seizoenen voor groenten, zijn in ons statistisch overzicht van groothandelsprijzen de producten bloemkool, kaskomkommers en salade vervangen door komkommers, tomaten en vroege aardappelen. Bij gebrek aan juiste gegevens werden, wat de prijzen van komkommers betreft, voor de jaren 1928 tot en met 1931, de veilingprijzen van Zwijndrecht genomen. De prijzen voor aardappelen in de jaren 1928 en 1929 hebben betrekking op de veilingprijzen van Broek op Langendijk. Evenals de prijzen van de andere tuinbouwproducten zijn ook deze weder verstrekt door het Centraal Bureau voor de Tuinbouwveilingen in Nederland.

Boterprijzen in Nederland en op de wereldmarkt.

Sedert de invoering van de Crisis Zuivel Wet hebben wij volstaan met de publicatie van den boterprijs te Leeuwarden, omdat deze de verhouding op de wereldmarkt het beste weerspiegelt. Zooals bekend, wordt in ons land op de boternoteering te Leeuwarden sedert begin Juli 1932 een toeslag geheven door de Crisis Zuivel Centrale, welke dient om de zuivelboeren een loonende productie te waarborgen.

Het leek ons echter van belang in onze prijsstatistiek eveneens dezen toeslag te vermelden. Daarom zullen wij wekelijks naast de Leeuwarder-noteering ook dezen toeslag opnemen. Door optelling van deze bedragen verkrijgt men dus den binnenlandschen groothandelsprijs voor boter.

Publicaties van het Nederlandsch Economisch Instituut.

Aan het eind van deze week zal een nieuwe publicatie van het Nederlandsch Economisch Instituut verschijnen, getiteld: „Ontwikkeling en organisatie der Nederlandsche brouwindustrie” van de hand van Dr. G. Z. Jol. Deze studie, die in den handel wordt gebracht voor den prijs van f 4, zal, evenals de vroegere publicaties, tegen den gereduceerden prijs van f 3 beschikbaar worden gesteld aan de leden en donateurs van het Instituut voor Economische Geschriften. Bestellingen gelieve men te richten aan het Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam, Giro No. 8408.

Volledigheidshalve geven wij hieronder nog een opstelling van de tot dusverre uitgegeven publicaties van het Nederlandsch Economisch Instituut met vermelding der prijzen, waarvoor de leden en donateurs deze kunnen ontvangen:

A. J. W. Renaud: Groot- en kleinhandelsprijzen in Nederland en België (2 deelen f 3,75).

Dr. H. M. H. A. van der Valk: De betrekkingen tusschen banken en industrie in België (f 3,—).

Drs. D. C. Renooy: Beschouwingen over een tolunie tusschen Nederland en België-Luxemburg (3a f 3,—) (3b en c f 3,—).

Ir. A. Baars: Het verbruik van algemeen benodigde consumptie-artikelen (f 1,70).

Dr. F. L. van Muiswinkel: De verzamelende graanhandel in de Vereenigde Staten van Amerika, Canada en Argentinië (f 2,65).

Dr. G. Z. Jol: Ontwikkeling en organisatie der Nederlandsche brouwindustrie (f 3,—).

BOEKAANKONDIGINGEN.

Zur Geschäftsethik und Verantwortlichkeit der Banken door Dr. L. Schult-hess. (Eugen Rentsch Verlag, Erlendach-Zurich, Leipzig. Prijs Zw. Fr. 2.80, M. 2.30).

In deze crisis is wel duidelijk naar voren gekomen, dat de concentratie van economische macht in handen van enkele personen, die niet eigenaars, maar slechts beheerders van enorme kapitalen zijn, tot groote gevaren aanleiding kan geven. Dit is o.a. ook op het gebied van het bankwezen gebleken. De banken vervullen in dit opzicht in het economisch leven,

zoowel direct als indirect, een belangrijke rol. Direct doordat zij, naast groote bedragen aan deposito's, vaak door middel van aandelenbezit een grooten invloed op het bedrijfsleven uitoefenen; indirect doordat zij op groote schaal als bemiddelaars in het kapitaalverkeer optreden. In beide gevallen is haar politiek in verschillende landen vaak aan groote critiek onderworpen.

In deze brochure gaat de schrijver vooral de toestanden in Zwitserland na; met verschillende voorbeelden toont hij aan, dat de banken zich niet altijd van haar moreele verantwoordelijkheid tegenover haar cliënten bewust zijn geweest. De schrijver legt er vooral den nadruk op, dat de critiek en de controle van de openbare meening tegenover misbruiken een betere en doeltreffender bescherming bieden dan wettelijke maatregelen. Door den rustigen toon, waarin dit boekje is geschreven, is de lezing ervan zeer aan te bevelen.

v. d. V.

MAANDCIJFERS.

HYPOTHEEKRENTE IN NEDERLAND.

Maand	Am-sterdam	Arnhem	Gro-ningen	Den Haag Volle eigen-dom	Haag Erf-pacht	Middel-burg	Rotter-dam	Zwolle
1932								
Jan.		5		5.23	5½	5	5.—	
Febr.		5		5.25	5½	5	5.13	
Mrt.		5		5.19	5½	5	5.40	
April		5		5.18	5½	5	5.20	
Mei		5		5.—	5½	5	5.34	
Juni		5		5.03	5½	5	5.40	
Juli		5		5.25	5½	5	5.50	
Aug.		5½		5.25	5½	5	5.43	
Sept.		5		5.25	5½	5	5.50	
Oct.		5		5.18	5½	5	5.08	
Nov.		5	5 ²⁾	5.17	5.23	5	5.20	5
Dec.	4.90	4¾		5.13	—	5	5.11	5
1933								
Jan.	4.375	5		5.—	—	5	5.—	5
Febr.	5	5		4.84	—	5	4.79	5 ³⁾
Mrt.	4¾	5		4.50	5	5	4.96	4¾ ³⁾
April	4¾ ⁴⁾	5		4.88	5	4½-5	4.62	4½-5 ⁵⁾
Mei	4½	5	4¾ ⁶⁾	5.—	5	5	4.65	—
Juni	4¾	5		5.—	5	5	4.50	5 ⁷⁾

1) Onder de op deze rentebasis afgesloten hypotheeken bevonden zich er twee op erfpacht.

2) Deze rente betreft hypotheeken met een derde overwaarde; een instelling daar ter plaatse, welke slechts 50 % van de geschatte waarde geeft, belegde in Nov. tegen 4½ %.

3) Op landerijen werd bij dubbele overwaarde hyp. verstr. tegen 4½ en 4¾ %.

4) Eén hypotheek op erfpacht à 5 %.

5) Naar gelang van de waarde van het onderpand.

6) Bij de Nutsspaarbank 4½ pCt.

7) 4½—¾ op zeer gunstige onderpanden.

Nadruk verboden.

EMISSIES IN JUNI 1933.

Diversen ..... f 787.500,—

zijnde:

Nederland

Aandelen.

N.V. „Gemeenschappelijk

Eigendom" f 750.000 6 %

cum. pref. winstd. aand. à

105 % ..... f 787.500,—

Totaal.... f 787.500,—

Bovendien:

f 6.110.000,— 3 m. Schatkistpromessen à f 995,48

„ 14.420.000,— 6 „ „ „ „ „ 988,44

„ 44.268.000,— 4 % Schatkistbiljetten „ „ 1.007,75

Emissies in 1933.

	Obligatiën	Aandelen	Totaal
Januari ...	f 111.190.325,—	—	f 111.190.325,—
Februari ..	„ 12.250.625,—	—	„ 12.250.625,—
Maart	„ 1.414.500,—	—	„ 1.414.500,—
April	„ 11.291.500,—	f 500.000,—	„ 11.791.500,—
Mei	„ 50.000,—	„ 238.000,—	„ 288.000,—
Juni	„ —	„ 787.500,—	„ 787.500,—
	f 136.196.950,—	f 1.525.500,—	f 137.722.450,—

OVERZICHT VAN DE INDISCHE MIDDELEN.

(In Guldens).

Omschrijving	½ Raming 1933	Februari 1933	Februari 1932			
Belastingen.						
Pachten	11	10	11			
Invoerr. incl. Landsgoed.	3.785	7.871	6.377			
Uitvoerr. incl. Landsgoed.	172	315	491			
Accijns op gedistilleerd ...	47	91	111			
„ „ bier						
„ „ petroleum				2.216	4.232	5.078
„ „ lucifers				301	610	1.222
„ „ tabak	1.305	1.701	13			
Andere ontv. I. U. en A. ...	15	31	33			
Statistiekrecht	147	306	397			
Personeele belasting	164	399	607			
Inkomstenbelasting	1.877	4.570	6.885			
Vennootschapsbelasting ..	50	658	2.160			
Vermogensbelasting	126	264	—			
Verponding	1.391	2.978	3.340			
Recht van openb. verkoop.	57	456	594			
Zegelrecht	598	1.211	1.231			
Oversch. van vaste goed.	147	269	283			
Recht v. succ. en overgang	45	63	113			
Vergunning speeltafels ...	11	22	26			
Slachtbelastingen	443	914	971			
Bijzondere bel. buitengew.	9	15	19			
Hoofdgeld	2	5	8			
Landelijke inkomsten	884	1.953	1.852			
Belasting op loterijen ...	102	203	2			
Motorbelasting i. d. B. Gew.	42	99	—			
Opgeheven belastingen ...	—	—	17			
Crisisheffing o. h. inkomen	—	—	—			
Totaal	13.934	29.244	31.841			
Monopolies.						
Opium excl. opiumfabriek	1.020	2.221	3.311			
Pandhuizen	977	2.310	3.277			
Zout	1.371	2.317	2.327			
Totaal	3.368	6.848	8.915			
Producten.						
Kina en Thee	23	26	5			
Landscaoutchoubedrijf ..	69	125	222			
Boschwezen	462	896	984			
Goud en zilver	—	—	—			
Banka-tin	1.046	2.097	1.748			
Steenkolen	181	344	901			
Totaal	1.781	3.488	3.860			
Bedrijven.						
Havenwezen	470	3.393	4.126			
Baggerdienst	175	352	715			
Waterkracht en Electricit.	176	411	477			
Landsdrukkerij	74	162	471			
Post-, Telegr.- en Tel. dienst	1.964	4.121	4.577			
Spoor- en Tramwegen ...	2.399	5.571	7.571			
Totaal	5.258	14.010	17.937			
Diverse middelen.						
Winsttaandeel „Billiton” ..	—	—	—			
Winsttaandeel Jav. Bank ..	—	—	—			
Afstand van grond	115	1.064	1.259			
Mijnconcessies	55	120	81			
Boeten en verbeurdverkl.	61	145	186			
Leges en salarissen	38	74	74			
Heff. t.z.v. gesl. werkover.	12	17	21			
Opbrengst d. Weeskamers	113	178	168			
Kadaster	22	53	62			
Ontv. Gevangeniswezen ..	197	419	339			
Afkoop heerdienst. B.G.	76	205	601			
Schoolgelden	349	835	1.009			
Ontv. ziekeninricht. enz. ...	62	109	132			
Ijk van maten en gew. ...	36	66	62			
Verk. en verb. van huizen	180	331	316			
Ontv. waterleidingen	33	61	63			
Bakengelden	192	388	406			
Loodsgelden	211	432	451			
Allerlei	105	191	679			
Totaal	1.857	4.688	5.909			
Recapitulatie.						
Totaal belastingen	13.934	29.244	31.841			
„ monopolies	3.368	6.848	3.915			
„ producten	1.781	3.488	3.860			
„ bedrijven	5.258	14.010	17.937			
„ diverse middelen ..	1.857	4.688	5.909			
Totaal generaal	26.198	58.278	68.462			

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	{ Disc. Wissels. 4 28 Juni '33	Lissabon	6 1/4 Apr. '32
	{ Bel. Binn. Eff. 5 28 Juni '33	Londen	2 30 Juni '32
	{ Vrsch. in R.C. 5 28 Juni '33	Madrid	6 26 Oct. '32
Athene	9 3 Dec. '32	N.-York F.R.B.	2 25 Mei '33
Batavia	4 10 Mrt. '30	Oslo	3 22 Mei '33
Belgrado	7 20 Juli '31	Parijs	2 9 Oct. '31
Berlijn	4 22 Sept. '32	Praag	3 25 Jan. '33
Boekarest	7 3 Mrt. '32	Pretoria	3 15 Mei '33
Brussel	3 13 Jan. '32	Rome	4 9 Jan. '33
Budapest	4 17 Oct. '32	Stockholm	3 1 Juni '33
Calcutta	3 16 Feb. '33	Tokio	3.65 2 Juli '33
Dantzig	4 12 Juli '32	Weenen	5 23 Mrt. '33
Helsingfors	5 2 Juni '33	Warschau	6 20 Oct. '32
Kopenhagen	3 1 Juni '33	Zwits. Nat. Bk.	2 22 Jan. '31

WISSELKOERSEN.

OPEN MARKT.

	1933				1932	1931	1914
	8 Juli	3/8 Juli	26 Juni/1 Juli	19/24 Juni			
Amsterdam Partic. disc.	4-1/4	4-1/2	2-4 1/8	2-1/4	3/8-5/8	3/4-15/16	3 1/8-3 1/16
Prolong.	—	3 1/2-4	1 3/4-3 1/4	1 3/4	1	1 1/2-1	2 1/4-3 1/4
Londen Daggeld...	1/4-1	1/4-1	1/2-1	1/4-1	1/2-1	1 1/2-2	1 3/4-2
Partic. disc.	1/2-9/16	1/2-9/16	1/2-9/16	1/2-9/16	1-1/8	1 13/16-2 1/16	4 1/4-3 1/4
Berlijn Daggeld...	—	4 1/4-5 1/2	4 1/4-5 1/2	4 1/8-5 1/4	5 1/8-7	8-11	—
Maandgeld	—	4 1/2-6	4 1/2-6	4 1/2-6	5-6 1/2	—	—
Part. disc.	—	3 7/8	3 7/8	3 7/8	4 3/4	7	2 1/8-1/2
Warenw...	—	4-1/2	4-1/2	4-1/2	5-1/2	7 1/8-9	—
New York Daggeld 1)	1	1	1	1	2-3/4	1 1/2-3/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	5/8	5/8	5/8	5/8	7/8	1	—

1) Koers van 7 Juli en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.
2) Koers van 9-11 Juli.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
4 Juli 1933	1.88	8.42 1/2	59.07 1/2	9.79 1/4	34.82 1/2	99 3/8
5 " 1933	1.84 1/8	8.32 1/2	59.05	9.78 1/2	34.80	99 3/8
6 " 1933	1.83 3/4	8.29 3/4	59.10	9.75 1/2	34.77	99 3/8
7 " 1933	1.77	8.25 1/2	59.18	9.72	34.67 1/2	99 3/8
8 " 1933	1.75 1/2	8.24	59.30	9.71 1/2	34.62 1/2	99 3/8
10 " 1933	1.70	8.24 1/2	59.20	9.70 1/2	34.62 1/2	99 3/8
Laagste d.w. 1)	1.70 1/2	8.22 1/2	58.95	9.69 1/2	34.55 1/2	99
Hoogste d.w. 1)	1.89	8.44	59.35	9.80 1/2	34.85	99 1/2
Muntpariteit	2.4878	12.1070	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
4 Juli 1933	48.08	—	7.41	1.51	13.16	20.92 1/2
5 " 1933	48.02 1/2	—	7.42	1.50	13.18	20.90
6 " 1933	47.96	—	7.41	1.50	13.26	20.87 1/2
7 " 1933	47.90	—	7.40	1.50	13.16	20.70
8 " 1933	48.—	—	7.38	1.50	—	—
10 " 1933	48.03	—	7.39	1.50	13.17	20.65
Laagste d.w. 1)	47.85	28.—	7.35	1.45	13.07 1/2	20.50
Hoogste d.w. 1)	48.10	28.25	7.45	1.55	13.35	21.05
Muntpariteit	48.12 1/2	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave.
In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
4 Juli 1933	—	—	—	—
5 " 1933	4.50	5.28 1/2	32.10	53.95
6 " 1933	4.56 1/2	5.38 1/2	32.60	55.30
7 " 1933	4.67 3/8	5.52	34.—	56.95
8 " 1933	4.71	5.56 1/2	33.40	57.10
10 " 1933	4.79 1/2	5.68 1/2	34.70	58.60
11 Juli 1932	3.55	3.92 11/16	23.72	40.27 1/2
Muntpariteit ..	4.86	3.90 3/8	23.81 1/2	40 3/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	24 Juni 1933	1 Juli 1933	3/8 Juli 1933	Laagste	Hoogste	8 Juli 1933
Alexandrië..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 3/8	97 3/8	97 3/8	97 1/2
Athene	Dr. p. £	590	590	580	600	590	590
Bangkok...	Sh. p. tical	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8
Budapest ..	Pen. p. £	19 1/2	19 1/2	18	20 1/2	19 1/2	19 1/2
Buenos Aires	d. p. \$	41 3/4	41 3/4	41 1/4	42 1/4	42	42
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6 5/6 64	1/6 1/16	1/6 1/32	1/6 3/32	1/6 1/16	1/6 1/16
Constantin ..	Piast. p. £	700	700	693	700	695	695
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/4 5/8	1/4 1/16	1/4 1/8	1/5 1/4	1/4 25/32	1/4 25/32
Kobe	Sh. p. yen	1/3 3/32	1 3/16	1/2 15/16	1/3 1/16	1/3	1/3
Lissabon	Escu. p. £	110	110	109 1/4	110 1/2	110	110
Mexico	\$ per £	15.—	15.75	15 1/4	16 1/2	16	16
Montevideo	d. per £	34	34	33	35	34	34
Montreal ..	\$ per £	4.68	4.69 1/4	4.75	4.96	4.92 1/2	4.92 1/2
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	4 1/2	4 3/8	3 7/8	4 3/8	4	4
Shanghai ..	Sh. p. tael	1/3	1/3 3/16	1/2 3/4	1/3 3/8	1/3 1/16	1/3 1/16
Singapore ..	id. p. \$	2/3 15/16	2/3 15/16	2/3 15/16	2/4 1/16	2/3 15/16	2/3 15/16
Valparaiso 1)	\$ per £	—	—	—	—	—	—
Warschau ..	Zl. p. £	30 1/2	30 1/4	29 1/4	30 1/2	29 3/8	29 3/8

1) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 3)

Londen 1)	(N.York 2)	Londen
4 Juli 1933..	18 7/8	122/10
5 " 1933..	18 15/16	123/7
6 " 1933..	18 7/8	124/1
7 " 1933..	18 5/16	124/3
8 " 1933..	18 1/16	124/5
10 " 1933..	17 7/8	124/6
11 Juli 1932..	17 1/16	115/7
27 Juli 1914..	24 11/16	84/10 3/4

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS

Vorderingen.	30 Juni 1933	7 Juli 1933
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank.....	f —	f 2.135.646,—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorschotten op ultimo Mei 1933 aan de gem. verst. op v. haar d. de Rijksadm. te heffen gem. ink. bel. en op de Rijksink. bel.....	f 620.619,66	" 79.470,76
Voorschotten op ultimo Mei 1933 a. d. gem. verstrekt op aan haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en dergem. fondsbel., alsmede op de belastingen en op de vermogensbelasting	" 1.646.887,34	" 1.646.887,34
Voorschotten aan Ned.-indië.....	" 804.174,41	" 804.174,41
Id. aan Suriname.....	" 179.310.031,35	" 189.013.862,62
Id. aan Curaçao.....	" 11.729.407,77	" 11.752.141,77
Kasvord. weg. credietverst. a/h. buitenl. Saldo der postrek. v. Rijkscomptabellen Vord. op andere Staatsbedrijven 1)....	" 6.072.088,96	" 6.089.099,46
Verst. t. laste der Rijksbegr. kasgeldleeningen aan gemeenten (saldo)....	" 101.247.041,50	" 101.701.140,41
	" 17.600.862,16	" 21.369.963,91
	" 13.686.816,02	" 14.191.545,67
	" 39.636.565,29	" 43.709.065,29
Verplichtingen.		
Voorschot door De Ned. Bank ing. art. 16 van haar octrooi verstrekt	f 7.368.618,37	—
Voorschot door De Ned. Bank in rekg.-crt. verstrekt.....	—	—
Schatkistbiljetten in omloop.....	" 286.344.000,—	f 330.412.000,—
Schatkistpromessen in omloop.....	" 125.550.000,—	" 119.280.000,—
Daggeldleeningen.....	—	—
Zilverbons in omloop.....	" 1.519.562,—	" 1.514.292,—
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1)	" 7.459.474,46	" 1.119.314,98
Id. aan het Staatsbedrijf (P., T. en T.) 1)	" 86.924.483,92	" 87.101.185,97
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)....	" 203.262,04	" 43.579,58
Id. aan diverse instellingen 1).....	" 82.040.944,90	" 91.827.215,61

1) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	1 Juli 1933	8 Juli 1933
Vorderingen:		
Betaalmiddelen in 's Lands kas.....	—	—
waaronder Muntbiljetten.....	—	—
Saldo Javasche Bank.....	f 37.000,—	—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	" 187.999.000,—	f 189.268.000,—
Schatkistpromessen.....	" 600.000,—	" 200.000,—
Schatkistbiljetten.....	" 19.695.000,—	" 19.695.000,—
Muntbiljetten in omloop.....	" 1.753.000,—	" 1.753.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.	" 540.000,—	" 626.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.	" 1.214.000,—	" 833.000,—
Voorschot van de Javasche Bank.....	—	" 3.182.000,—

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discount.	Div. rekeningen 1)
17 Juni 1933..	707 2)	1.081	486	731	2.250
10 " 1933..	706 2)	1.163	459	728	2.255
3 " 1933..	704 2)	1.322	448	722	2.275
27 Mei 1933..	726 2)	1.112	479	728	2.250
20 " 1933..	726 2)	1.070	505	730	2.240
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluip. der activa. 2) Benevens f 152.000 buitenslands.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 10 Juli 1933.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f Bijbnk. „ Ag.sch. „	45.702.109,40 2.857.932,15 5.139.875,45
Papier o. h. Buitenl. in disconto		f 53.699.917,—
Idem eigen portef.	f	32.463.924,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.		—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f Bijbnk. „ Ag.sch. „	81.028.208,— 9.276.597,03 44.338.099,87
	f	134.642.904,90
Op Effecten	f	130.819.326,43 ¹⁾
Op Goederen en Spec.		3.823.578,47
Voorschotten a. h. Rijk		76.385,54
Munt, Goud	f	111.852.580,—
Muntmat., Goud		625.056.785,85
	f	736.909.365,85
Munt, Zilver, enz.		22.974.138,33
Muntmat., Zilver		—
Belegging 1/5 kapitaal, reserves en pensioenfond		21.529.143,55
Gebouwen en Meub. der Bank		5.000.000,—
Diverse rekeningen		10.618.214,04
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)		18.331.195,17
	f	1.036.245.188,38
Passiva.		
Kapitaal	f	20.000.000,—
Reservefond		3.749.272,82
Bijzondere reserve		5.000.000,—
Pensioenfond		8.792.954,84
Bankbiljetten in omloop		936.365.420,—
Bankassignatiën in omloop		24.467,76
Rek.-Cour. { Het Rijk saldo's: { Anderen	f „	— 61.465.814,18
Diverse rekeningen		847.258,78
	f	1.036.245.188,38

Beschikbaar metaalsaldo	f	361.259.332,10
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is		903.148.330,—
1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99)	f	40.933.821,50
2) Waarvan in het buitenland		3.020.302,58

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikk. metaal-saldo)	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
10 Juli '33	111853	625.057	936.365	61.490	361.259	76
3 „ '33	110752	633.991	962.463	78.650	352.020	73
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ³⁾
10 Juli 1933	53.700	—	134.643	32.464	10.618
3 „ 1933	55.968	—	124.424	69.702	13.982
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Sedert den bankstaat van 4 Jan. 1929 op de basis van 2/5 metaaldekking. 2) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikk. metaal-saldo
8 Juli '33 ²⁾	146.830	—	204.870	30.410	52.718
1 „ '33 ²⁾	147.220	—	199.290	33.370	54.156
10 Juni 1933	104.470	44.610	204.815	33.418	53.788
3 „ 1933	104.510	44.506	201.494	34.644	54.561
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
8 Juli '33 ²⁾	5.090	73.360	—	22.080	62
1 „ '33 ²⁾	5.240	57.520	—	35.920	63
10 Juni 1933	6.631	9.171	35.972	35.167	63
3 „ 1933	8.760	9.113	35.182	32.905	63
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
5 Juli 1933	190.955	378.772	70.922	16.353	12.176
28 Juni 1933	190.584	375.125	74.235	16.643	11.867
22 Juli 1914	40.164	—	29.317	—	33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
5 Juli '33	75.726	16.175	92.344	49.871	72.182	45 1/2
28 Juni '33	75.373	14.062	105.121	42.165	75.459	46 23/32
22 Juli '14	11.005	14.736	—	42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis-sels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot v.d. Staat
30 Juni '33	81.243	994	2.585	4.196	1.405	2.766	3.200
23 „ '33	81.244	1.028	2.536	4.824	1.404	2.668	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Particulieren
30 Juni '33	6.489	3.050	84.708	337	2.000	17.376
23 „ '33	6.559	2.179	82.591	508	2.004	18.978
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
7 Juli 1933	194,1	17,7	86,1	3.180,9	84,7
30 Juni 1933	188,7	19,6	84,5	3.212,4	209,6
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
7 Juli 1933	319,7	463,4	3.392,2	359,7	195,4
30 Juni 1933	320,7	530,3	3.481,8	446,9	210,9
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 7 Juli, 30 Juni 1933, resp. 24, 13 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Data	Goud		Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikk. metaal-saldo)	Dek-kings-perc.	Rekg. Crt.
	Munt en metaal	Munt en diversen					
6 Juli 1933	2680	64	723	61	355	40	3.640
29 Juni 1933	2678	—	730	55	—	—	3.590

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad		„Other cash“ ²⁾	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
28 Juni '33	3.543,8	2.853,3	290,5	191,0	8,2
21 „ '33	3.533,2	2.801,2	287,1	222,1	8,8

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
28 Juni '33	1.975,2	3.061,3	2.509,8	146,7	63,6	68,8
21 „ '33	1.954,7	3.090,3	2.486,8	147,7	63,3	68,5

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opsch. schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem. 3) „Other Cash“ does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
21 Juni '33	50	8.500	8.305	1.627	15.792	4.336
14 „ '33	53	8.559	7.962	1.709	15.628	4.263

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be-treffende valuta.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

11 Juli 1933.

De tarwe-markt stond in de afgelopen week sterk onder den invloed van politieke gebeurtenissen, waaronder ook de wisselkoersen kunnen worden gerekend, en de oogstberichten uit Noord-Amerika. De vier groote tarwe uitvoerende landen, welke ter gelegenheid van de Economische Conferentie te Londen hebben beraadslaagd over productie beperking, en waarbij zich Polen en de Donaulanden voegden, zijn tot overeenstemming gekomen onder voorbehoud, dat Europeesche importlanden tot medewerking te krijgen zijn. Dat zou beduiden, dat de invoerlanden de invoerbelemmeringen verzachten. Op het oogblik lijkt het daarop nog niet veel, waar in Frankrijk juist is bepaald dat 100 pCt. inlandsche tarwe moet worden vermalen en tijdelijke invoer van buitenlandsche tarwe gedurende twee maanden na 15 Juli verboden zal zijn, en in Italië de bijmenging van inlandsche tarwe op 99 pCt. is vastgesteld, terwijl het vroeger nooit hooger is geweest dan 95 pCt. Ook is het zeer twijfelachtig of Duitschland den invoer van vreemde tarwe zal vergemakkelijken. Rusland heeft geen verplichtingen over den uitvoer van tarwe op zich genomen. Hoewel geen groote hoeveelheden uit dat land worden verwacht, maakt men zich gereed meer uitvoerzaken te doen met Engeland, nu het invoerverbod van Russisch graan in Engeland is opgeheven. De flauwe stemming van den dollar deed meestal in landen met goudvaluta de prijsstijging voor tarwe in Noord-Amerika teniet. De schommelingen van den koers in den strijd over de waardeverhouding tusschen dollar en pond gaven een voor den handel onaangename onzekerheid, welke het moeilijk maakt de waarde van het te koopen graan te bepalen. De oogstberichten uit de Ver. Staten waren weder ongunstig. De eerste particuliere oogstramingen uit de Ver. Staten zijn spoedig door andere gevolgd, het gemiddelde dier ramingen is voor wintertarwe 323 miljoen bushels, voor zomertarwe 196 miljoen bushels. Het juist uitgekomen regeeringsrapport geeft 336 miljoen bushels wintertarwe en 160 miljoen bushels zomertarwe. De Canadeesche oogst heeft vooral in het Zuiden der drie Prairie provincies geleden van hitte, droogte en insecten. Daarna gevallen regen kan de schade niet meer geheel herstellen. In het Noorden zijn de vooruitzichten beter. Verdere regen is in Canada zeer gewenscht en ook gevallen. Van particuliere zijde wordt de opbrengst in geheel Canada geschat op 376 miljoen bushels tegen 440 miljoen in Juni en een opbrengst in het vorige jaar van 428.514.000 bushels.

De termijnmarkten in Noord-Amerika waren onder den invloed van de slechte oogstberichten vast met op sommige dagen een reactie in Chicago wanneer de speculatie ophield met koopen. Het slot te Chicago was 2¼ dollarcenten per 60 lbs. hooger, te Winnipeg 4¼ dollarcenten hooger dan een week geleden. De prijzen van Manitoba-tarwe zijn den laatsten tijd sterk gestegen, hoewel die stijging door den lagen dollarkoers vaak werd verzwakt. Toch is deze tarwesoort nu in verhouding tot Argentijnsche en Australische tarwe naar koopers' ideeën te duur geworden, zoodat zij zich meer bepalen tot het koopen der laatstgenoemde twee soorten. Vooral in Australische tarwe zijn in Engeland in de afgelopen week groote zaken gedaan. Op het Continent geeft men de voorkeur aan de goedkoopere Plata-tarwe. Ook deze tarwesoort is in den loop der week matig in prijs gestegen. Het slot te Buenos Aires was 7 centavos per 100 KG. hooger, te Rosario 5 centavos hooger dan een week geleden. In Australië is verder regen gevallen, in het Oosten echter is meer regen noodig. Volgens particuliere schatting zou de bebouwde oppervlakte in New South Wales 15 pCt. en in West-Australië

10 pCt. kleiner zijn dan in het vorige jaar. De Continentale en Engelsche berichten zijn over het algemeen gunstig niettegenstaande koel weder in verschillende landen. De eerste dorschresultaten geven reden tot tevredenheid in Italië wat de kwaliteit betreft. In Duitschland rekent men op een goede gemiddelde opbrengst. In Zuid-Slavië zijn de vooruitzichten gedurende de laatste 14 dagen verbeterd. Men schat de tarwe-opbrengst op 10 à 11 miljoen quarters tegen een 6.700.000 quarters groote opbrengst in het vorige jaar en 12.300.000 quarters twee jaar geleden.

De stemming voor rogge was op verschillende dagen der afgelopen week vast met stijgende prijzen en goede vraag, waarvan vele houders gebruik maakten om hunne partijen op te ruimen. Voor Duitsche rekening werden verschillende posten uit de markt genomen.

De flinke hoeveelheden Plata-maïs, welke in den loop der week uit booten moesten worden verkocht, vonden niet altijd even gemakkelijk hun weg naar de consumptie. De kwaliteit van verschillende partijen was ver van mooi en deze omstandigheid werkte den verkoop niet in de hand. Van de betere stemming in het midden der week konden houders dan ook slechts weinig profiteren, en koopers betaalden schoorvoetend eene matige verhooging. Tegen het einde der week was het met de verbetering gedaan en ging de kleine prijsverhoging weder verloren. Op aflading kwamen er in Plata-maïs slechts weinig zaken tot stand. Afladers vragen een flinke premie voor latere verscheping, welke slechts zelden werd betaald. Van Donau-maïs was de kwaliteit den laatsten tijd goed en koopers hebben daarin weer vertrouwen. Tot prijzen ongeveer gelijk aan die voor Plata-maïs kwamen matige zaken in stoomende Doau-maïs en op aflading tot stand. De verbetering in het weer in Roemenië houdt aan, doch de te velde staande maïs is achterlijk in ontwikkeling. In Argentinië is na een betere periode, het weer minder gunstig geworden voor de kwaliteit van maïs.

Voor gerst bleef de stemming vast met goede vraag voor binnenkomende en spoedig verwachte partijen. Flinker zaken kwamen tot iets stijgende prijzen tot stand in Plata en Donaugerst, doch toen afladers daarna hunne prijzen verder verhoogden, werden koopers terughoudend. Donaugerst van den nieuwen oogst wordt geregeld verkocht per Augustus en September aflading.

SUIKER.

In tegenstelling met de voorafgaande weken waren de verschillende suikermarkten deze week kalmer gestemd.

In Amerika werden enige scheepsladingen ruwsuiker geplaatst tot ca. 150 d.c. voor Cubasuiker. De noteringen op de termijnmarkt te New-York bleven gedurende de geheele week zoo goed als ongewijzigd, hetgeen, met het oog op den van f 1.90 tot f 1.75 afbrokkellenden Dollarkoers, een daarmede evenredige daling beteekent. De slotnoteringen waren: Juli 1.49, Sept. 1.51, Oct. 1.54, Dec. 1.58 en Jan. 1.59, terwijl de laatste notering voor Spot Centr. 3.50 was.

De ontvangsten in de Atlantische havens der Ver. Staten bedroegen deze week 56.000 tons tegen 53.000 verleden jaar, de versmeltingen 48.000 tons tegen 54.448 verleden jaar en de voorraden 313.000 tons tegen 305.473 tons verleden jaar.

In Engeland kon niet meer dan $5/11\frac{1}{4}$ tot $6/-$ voor ruwsuiker, hoofdzakelijk Cubasuiker, bedongen worden.

Op de Londensche termijnmarkt was de stemming aanvankelijk prijshoudend. Gedurende de tweede helft van de week brokkelden de noteringen echter iets af, zoodat

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	2/8 Juli 1933	Sedert 1 Jan. 1933	Overeenk. tijdvak 1932	2/8 Juli 1933	Sedert 1 Jan. 1933	Overeenk. tijdvak 1932	1933	1932
Tarwe	26.178	722.348	788.535	300	13.122	7.408	735.470	705.943
Rogge	10.001	225.074	270.990	100	3.719	1.333	228.793	272.323
Boekweit	256	11.987	15.069	—	25	—	12.012	15.069
Mais	20.427	563.072	681.309	4.004	111.844	168.665	674.916	849.974
Gerst	11.687	169.983	205.897	600	18.313	7.359	188.296	213.256
Haver	832	88.165	114.310	754	2.771	3.022	90.936	117.332
Lijnzaad	6.948	133.409	139.544	6.328	160.569	196.528	293.978	336.072
Lijnkoek	3.550	41.515	56.842	—	—	50	41.515	56.892
Tarwemeel	245	11.330	12.635	176	4.245	8.733	15.575	21.368
Andere meelsoorten	1.064	31.230	22.903	127	5.604	7.708	36.834	30.611

STATISTISCH OVERZICHT

	GRANEN EN ZADEN						TUINBOUWARTIKELEN				VLEESCH									
	TARWE Manitoba No. 2 loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 K.G.		ROGGE No. 2 Canada loco R'dam/A'dam per 100 K.G.		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST 62/63 K.G. Z. Russische loco Rotterdam/ A'dam per 2000 K.G.		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		KOMKOM- MERS (groene) 1e soort per 100 st. Berkel- Rodenrijs		TOMATEN A per KG. Westland		VROEGE AARD- APPELEN p. 100 KG. Groot- broek		RUND- VLEESCH (versch) Gem.v.3kw. per 100 KG. Rotterdam		VARKENS- VLEESCH (versch) per 100 KG. Rotterdam	
	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1925	17,20	100,0	13,07 ⁵	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—		
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	—	—	—	—	—	—	—	—		
1927	14,75	85,8	12,47 ⁵	95,4	176,00	76,0	237,00	100,4	362,50	78,4	—	—	—	—	—	—	—	—		
1928	13,47 ⁵	78,3	13,15	100,6	226,00	97,7	228,50	96,8	363,00	78,5	7,49	100,0	20	100,0	4,93	100,0	93, —	100, —	77,50	100, —
1929	12,25	71,2	10,87 ⁵	83,2	204,00	88,1	179,75	76,2	419,25	90,6	7,79	104,0	16	80,0	3,15	63,9	96,40	103,7	93,12 ⁵	120,2
1930	9,67 ⁵	56,3	6,22 ⁵	47,6	136,75	59,1	111,75	47,4	356,00	77,0	5,24	70,0	20	100,0	4,12	83,6	108, —	116,1	72,90	94,1
1931	5,55	32,3	4,55	34,8	84,50	36,5	107,25	45,4	187,00	40,4	3,62	48,3	14,50	72,5	4,95	100,4	88, —	94,6	48, —	61,9
1932	5,22 ⁵	30,4	4,62 ⁵	35,4	77,25	33,4	100,75	42,7	137,00	29,6	5,71	76,2	11,50	57,5	1,69	34,3	61, —	65,6	37,50	48,4
Jan. 1931	6,52 ⁵	37,9	4, —	30,6	84,50	36,5	86,25	36,5	207,50	44,9	—	—	—	—	—	—	96, —	103,2	56, —	72,3
Febr. "	5,77 ⁵	33,6	3,90	29,8	87,50	37,8	85,75	36,3	206,25	44,6	—	—	—	—	—	—	91, —	97,8	50, —	64,5
Maart "	5,62 ⁵	32,7	4,20	32,1	103,00	44,5	104,75	44,4	214,00	46,3	—	—	—	—	—	—	90, —	96,8	51, —	65,8
April "	5,90	34,3	4,42 ⁵	33,8	112,00	48,4	117,00	49,6	197,75	42,8	—	—	—	—	—	—	97, —	104,3	47, —	60,6
Mei "	6,15	35,8	4,97 ⁵	38,0	95,75	41,4	124,00	52,5	189,00	40,9	—	—	—	—	—	—	98, —	105,4	45, —	58,1
Juni "	5,75	33,4	5,05	38,6	86,75	37,5	116,50	49,4	191,50	41,4	—	—	—	—	—	—	101, —	108,6	41, —	52,9
Juli "	5,42 ⁵	31,5	4,70	35,9	84,25	36,4	115,75	49,0	211,00	45,6	3,62	48,3	23	115,0	5,75	116,6	95, —	102,2	49, —	63,2
Aug. "	4,97 ⁵	28,9	4,02 ⁵	30,8	74,50	32,2	119,50	50,6	185,50	40,1	—	—	8,50	42,5	4,15	84,2	94, —	101,1	54, —	69,7
Sept. "	4,77 ⁵	27,8	4,27 ⁵	32,7	68,00	29,4	97,00	41,1	164,25	35,5	—	—	9	45,0	—	—	84, —	90,3	50, —	64,5
Oct. "	5, —	29,1	4,47 ⁵	34,2	68,50	29,6	94,75	40,1	160,25	34,6	—	—	17,50	87,5	—	—	75, —	80,6	49, —	63,2
Nov. "	5,82 ⁵	33,9	5,47 ⁵	41,9	81,00	35,0	114,50	48,5	169,75	36,7	—	—	—	—	—	—	72, —	77,4	48, —	61,9
Dec. "	4,92 ⁵	28,6	4,95	37,9	69,25	29,9	111,25	47,1	145,75	31,5	—	—	—	—	—	—	70, —	75,3	43, —	55,5
Jan. 1932	5,05	29,4	5,07 ⁵	38,8	71,25	30,8	114,00	48,3	142,50	30,8	—	—	—	—	—	—	70, —	75,3	40, —	51,6
Febr. "	5,30	30,8	5,07 ⁵	38,8	74,00	32,0	108,50	46,0	142,25	30,8	—	—	—	—	—	—	68, —	73,1	34, —	43,9
Maart "	5,52 ⁵	32,1	5,80	44,4	86,75	37,5	118,00	50,0	143,25	31,0	—	—	—	—	—	—	67, —	72,0	32, —	41,3
April "	5,65	32,7	6,22 ⁵	47,6	88,75	38,3	124,50	52,8	135,25	29,2	—	—	—	—	—	—	63, —	67,7	28, —	36,1
Mei "	5,60	32,6	5,30	40,5	78,00	33,7	116,00	49,2	130,25	28,2	—	—	—	—	—	—	63, —	67,7	26, —	33,5
Juni "	5,22 ⁵	30,4	4,15	31,7	80,75	34,9	105,75	44,8	128,75	27,8	—	—	—	—	—	—	67, —	72,0	34, —	43,9
Juli "	4,90	28,5	4, —	30,6	78,75	34,0	100,25	42,5	129,75	28,1	5,71	76,2	15,50	77,5	2,07	42,0	64, —	68,8	35,50	45,8
Aug. "	5,20	30,2	4,07 ⁵	31,2	77,50	33,5	98,25	41,6	133,00	28,8	—	—	8	40,0	1,31	26,6	62, —	66,7	40,50	52,2
Sept. "	5,47 ⁵	31,8	4,20	32,1	78,50	33,9	88,50	37,5	150,75	32,6	—	—	5,50	27,5	—	—	55, —	59,1	42,50	54,8
Oct. "	5,25	30,5	3,92 ⁵	30,0	74,50	32,2	79,50	33,7	138,25	29,9	—	—	17	85,0	—	—	51, —	54,8	44, —	56,8
Nov. "	4,90	28,5	3,90	29,8	71,25	30,8	79,00	33,5	135,25	29,2	—	—	—	—	—	—	53, —	57,0	46, —	59,3
Dec. "	4,72 ⁵	27,5	3,80	29,1	66,25	28,6	75,25	31,9	135,00	29,2	—	—	—	—	—	—	53, —	57,0	46, —	59,3
Jan. 1933	4,95	28,8	3,75	28,7	73,00	31,5	75,25	31,9	136,50	29,5	—	—	—	—	—	—	50,50	54,3	44,75	57,7
Febr. "	4,77 ⁵	27,8	3,70	28,3	71,00	30,7	74,75	31,7	130,25	28,2	—	—	—	—	—	—	49,25	53,0	45, —	58,1
Maart "	5,05	29,4	3,82 ⁵	29,3	73,50	31,7	76,25	32,3	130,50	28,2	—	—	—	—	—	—	46,50	50,0	46, —	59,3
April "	5,15	29,9	3,75	28,7	72,75	31,4	71,25	30,2	129,50	28,0	—	—	—	—	—	—	49,50	53,2	48,25	62,3
Mei "	5,40	31,4	3,77 ⁵	28,9	70,50	30,5	73,25	31,0	146,75	31,7	—	—	—	—	—	—	52,25	56,2	49, —	63,2
Juni "	5,25	30,5	3,55	27,2	66,00	28,5	75,75	32,1	163,25	35,3	—	—	—	—	—	—	51,25	55,1	48, —	61,9
3 Juli "	5,65	32,7	3,70	28,3	64,50	27,9	79,00	33,5	182,00	39,4	5,65	75,4	17,70	88,5	0,75	15,2	50, — ⁶	53,8	47,50 ⁶	61,3
10 "	5,70	33,1	3,80	29,1	64,50	27,9	80,00	33,9	175,00	37,8	6,05	80,8	16, —	80,0	0,90	18,3	50, — ⁷	53,8	48, — ⁷	61,9

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2. van Jan. 1931 tot vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische. 3) Tot Jan. 1928 Matting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 het betreffende jaar. 4) 1 Juli. 5) 7 Juli. 6) 7 Juli.

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT

	MINERALLEN					TEXTIELGOEDEREN					DIVERSEN									
	STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 tijn 33,90 Bè s. g. per barrel		BENZINE Gulf exp. 64/66 ^o \$cts. per U.S. gallon		KATOEN			WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Colonial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		KOE- HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pnd.		KALK- SALPETER Gld. per 100 KG. netto				
	f.	%	\$	%	\$cts.	%	pence	%	pence	%	pence	%	pence	%	f.	%	f.	%		
1925	10,80	100,0	1,68	100,0	14,86	100, —	23,25	100, —	9,35	100, —	55,00	100,0	29,50	100,0	34,70	100,0	12, —	100,0		
1926	17,90	165,7	1,89	112,5	13,65	91,9	17,55	75,5	16,24	55,5	6,30	67,4	47,25	85,9	28,46	82,0	11,61	96,8		
1927	11,25	104,2	1,30	77,4	14,86	100, —	17,50	75,3	16,78	57,3	7,27	77,8	48,50	88,2	40,43	116,5	11,48	95,7		
1928	10,10	93,5	1,20	71,4	9,98	67,2	20,00	86,0	19,21	65,6	7,51	80,4	51,50	93,6	103,4	47,58	137,1	11,48	95,7	
1929	11,40	105,6	1,23	73,2	10, —	67,3	19,15	82,4	17,05	58,2	6,59	70,5	39, —	70,9	25,25	85,6	32,25	92,9	10,60	88,3
1930	11,35	105,1	1,12	66,7	8,77	59,0	13,55	58,3	12, —	41,0	3,92	41,9	26,75	48,6	16,25	55,1	25,36	73,1	9,84	82,0
1931	10,05	93,1	0,58	34,5	5,04	33,9	8,60	37,0	7,33	25,0	3,08	33,0	21,50	39,1	12,00	40,7	18,65	53,7	8,61	71,8
1932	8,00	74,1	0,81	48,2	4,50	30,3	6,45	27,7	5,21	17,8	3,11	33,3	16,00	29,1	8,50	28,8	11,15	32,1	6,15	51,3
Jan. 1931	10,30	95,4	0,85	50,6	6,08	40,9	10,30	44,3	8,31	28,4	3,09	33,1	21,25	38,6	12,00	40,7	24,63	71,0	10,11	84,3
Febr. "	10,30	95,4	0,85	50,6	6,14	41,3	10,95	47,1	9,58	32,7	3,55	38,0	21,75	39,5	12,00	40,7	22,50	64,8	10,21	85,1
Maart "	10,30	95,4	0,66</																	

(VAN GROOTHANDELSPRIJZEN)

ZUIVEL EN EIEREN						METALEN																		
BOTER per K.G. Leeuwarder Comm. Noteering		BOTER p.K.G. Heffing Crisis Zuivel-Centr.		KAAS Edammer Alkmaar Fabrikskaas kl. m/merk		EIEREN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton		LOOD Locoprijzen Londen per Eng. ton		TIN locoprijzen Londen per Eng. ton		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesb. per Eng. ton		GIETERIJ-IJZER (Lux III) p. Eng. t. f.o.b. Antwerpen		ZINK Locoprijzen Londen per Eng. ton		GOUD cash Londen per ounce fine		ZILVER cash Londen per Standard Ounce		
f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	£	%	£	%	£	%	sh.	%	sh.	%	£	%	sh.	%	pence	%	
2.31	100.0	—	—	56.—	100.0	9.18	100.0	62.1/6	100.0	36.8/6	100.0	261.17/-	100.0	73/-	100.0	67/-	100.-	36.3/6	100.-	85/6	100.-	32 1/8	100.0	
1.98	85.7	—	—	43.15	77.1	8.15	88.8	58.1/-	93.5	31.1/6	85.3	290.17/6	111.1	86/6	118.5	68/8	102.5	34.2/6	100.-	94.3	85/-	99.5	28 1/4	83.3
2.03	87.9	—	—	43.30	77.3	7.96	86.7	55.14/-	89.7	24.4/-	66.4	290.4/-	110.8	73/-	100.0	64/6	96.3	28.10/-	100.-	78.8	85/-	99.5	26 3/4	81.1
2.11	91.3	—	—	48.05	85.8	7.99	87.0	63.16/-	102.8	21.1/-	57.8	227.5/-	86.8	66/-	90.4	62/8	93.5	25.5/6	100.-	69.9	85/-	99.5	26 1/8	76.2
2.05	88.7	—	—	45.40	81.1	8.11	88.3	75.14/-	121.9	23.5/-	63.8	203.15/6	77.8	70/6	96.6	68/9	102.6	24.17/6	100.-	68.8	85/-	99.5	24 1/8	81.1
1.66	71.9	—	—	38.45	68.7	6.72	73.2	54.13/-	88.0	18.1/6	49.6	142.5/-	54.3	67/-	91.8	59/6	88.8	16.17/-	100.-	46.6	85/-	99.5	17 3/8	55.4
1.34	58.0	—	—	31.30	56.9	5.35	58.3	36.5/-	58.4	12.1/-	33.1	110.1/-	42.0	55/-	75.3	47/6	70.9	11.10/6	100.-	31.9	92/6	108.2	13 3/8	41.6
0.94	40.7	—	—	22.70	40.5	4.14	45.1	22.17/-	36.8	8.12/-	23.6	97.2/-	37.1	42/-	57.5	37/-	55.2	9.16/-	100.-	27.1	118/-	138.0	12 1/8	40.1

6 Sept. 1932 79 K.G. La Plata. 3 Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74 1/2 K.G. Hongaarsche van 26 Mei 1930 74 1/2 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3 Canada. 5) De jaargemiddelden zijn berekend uit de gemiddelde prijzen van April, Mei en Juni van

(VAN GROOTHANDELSPRIJZEN.

BOUWMATERIALEN						KOLONIALE PRODUCTEN													
VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/Finland per standaard van 4.672 M³.		STEE NEN				CACAO G.F. Accra per 50 K.G. c.i.f. Nederland		COPRA Ned.-Ind. f. m. s. per 100 K.G. Amsterdam		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 K.G.		RUBBER) Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal-suiker loco R'dam/A'dam per 100 K.G.		THEE Afl. N.-I. theev. A'dam gem. pr. Java- en Sumatrathee p. 1/2 K.G.		INDEXCIJFER	
f.	%	f.	%	f.	%	sh.	%	f.	%	cts.	%	sh.	%	f.	%	cts.	%	100.0	100.0
159.75	100	15.50	100.-	19.-	100.-	42/6	100.-	35.87	100.0	61.375	100.0	2/11,625	100.0	18.75	100.0	84.5	100.0	100.0	100.0
153.50	96.1	15.75	101.6	19.50	102.6	49/-	115.3	34.—	94.8	55.375	90.2	2/-	67.4	17.50	93.3	94.25	111.5	96.0	102.6
160.50	100.5	14.50	93.5	18.50	97.4	68/-	160.0	32.62	90.9	46.875	76.4	1/6,375	51.6	19.12	102.0	82.75	97.9	87.5	109.1
151.50	94.8	12.—	77.4	18.50	97.4	57/3	134.9	31.87	88.9	49.625	80.9	-10.75	30.2	15.85	84.5	75.25	89.1	84.6	97.4
146.00	91.4	14.—	90.3	21.25	111.8	45/10	107.9	27.37	76.3	50.75	82.7	-10.25	28.8	13.—	69.3	69.25	82.0	81.9	85.5
141.50	88.6	12.50	80.6	20.75	109.2	34/11	82.2	22.62	63.1	32	52.1	-5.875	16.5	9.60	51.2	60.75	71.8	66.0	64.3
110.75	69.3	10.25	66.1	20.25	106.6	22/5	52.8	15.37	42.9	25	40.7	-3	8.4	8.—	42.7	42.50	50.3	46.8	46.6
69.00	43.2	9.25	59.7	15.—	78.9	19/6	45.9	13.—	36.2	24	39.1	-1.75	4.9	6.32	33.7	28.25	33.4	36.1	38.0

N.B. Alle Pondennotering vanaf 21 Sept. '31 zijn op goudbasis omgerekend; de Dollarnoteringen vanaf 20 April '33 zijn in verhouding van de depreciatie van den Dollar t.o.v. den Gulden verlaagd.

de slotnoteeringen ca. 3 d. lager afkwamen dan de vorige week, en wel als volgt: Aug. Sh. 5/8, Dec. Sh. 5/11 1/4, Mrt. Sh. 6/2 1/4.

De laatste Cubastatistiek is als volgt:

	1933	1932	1931
	tons	tons	tons
Productie ..... (Raming)	1.995.000	2.602.864	3.122.186
Ontvangsten	12.630	6.779	11.173
Totaal sedert 1/1	774.755	1.217.485	1.479.874
Verscheppingen	49.607	17.309	34.533
Voorraad	841.661	1.162.246	1.604.764
De Zichtbare Voorraden bedragen volgens Czarnikow:			
	1933	1932	1931
	tons	tons	tons
Duitschland 1/6	788.000	1.205.000	1.375.000
Tsjecho-Slowakije 1/6	323.000	447.000	565.000
Frankrijk 1/6	437.000	439.000	583.000
Nederland 1/6	211.000	200.000	250.000
België 1/6	145.000	116.000	129.000
Hongarije 1/6	69.000	59.000	89.000
Polen 1/6	286.000	283.000	386.000
Engeland 1/6 - Geïmp. Suiker	402.000	227.000	220.000
Engeland 1/6 - Binnenl. „	65.000	4.000	32.000
Europa	2.726.000	2.980.000	3.629.000
Ver. Staten alle havens 3/6 ..	526.000	637.000	598.000
Cubaansche havens 3/6	941.000	1.231.000	1.679.000
Cuba binnenland 3/6			
(geraamd)	1.842.000	1.915.000	2.100.000
Java 1/6	2.381.000	1.608.000	652.000
Totaal	8.416.000	8.371.000	8.658.000
Waarvan geblokkeerd	2.070.000	3.247.000	2.810.000

Op Java verkocht de Nivas ca. 45.000 tons Superieur, waarin begrepen zijn 30.000 tons uit oogst 1931, waarmede deze is uitverkocht, en ca. 13.000 tons bruine suiker.

Hier te lande was de markt gedurende de eerste dagen vrij vast tengevolge van goeden speculatieven kooplust. Na de herhaalde uitlatingen der bevoegde instanties betreffende het op peil houden van onzen gulden ludde deze kooplust en konden de noteeringen zich niet ten volle handhaven. De slotnoteeringen op de Amsterdamsche termijnmarkt luiden als volgt: Aug. f 6 1/8, Dec. f 6 5/8, Mrt. f 6 7/8 en Mei f 7 1/8.

KOFFIE.

De koffiemarkt was in de afgelopen week zeer kalm gestemd. De hoofdoorzaak hiervan was de geweldige daling van den Amerikaanschen wisselkoers, waardoor de kost- en vrachtaanbiedingen van Santos bij vrijwel onveranderde vraagprijzen in dollars, hier ten slotte ongeveer 1 1/2 à 2 ct. en die van Rio ongeveer 1 à 1 1/2 ct. per 1/2 K.G. lager uitkomen dan een week geleden. Tot veel kooplust kon deze kostprijsverlaging den handel evenwel nog niet verleiden en dientengevolge waren de eerste-handzaken uit de productielanden naar hier nog altijd beperkt.

Uit de gisteren bekend geworden Weekstatistiek van Brazilië is gebleken, dat in de vorige weken van Santos naar Europa verscheept zijn 50.000 balen tegen 138.000 balen in de week daarvoor en naar de Vereenigde Staten 7000 balen tegen 143.000 balen. Verscheept werden van Rio naar Europa 48.000 balen tegen 30.000 balen en naar de Vereenigde Staten 28.000 balen tegen 8000 balen. Als verkocht door Santos worden opgegeven naar Europa 53.000 balen tegen 135.000 balen en naar de Vereenigde Staten 19.000 balen tegen 128.000 balen.

Als vernietigd in de vorige week worden slechts opgegeven 5000 balen te Rio.

De kost- en vrachtaanbiedingen van Santos zijn op het oogenblik, onder aftrek van het op circa 15 dollarcenten geschatte voordeel van de bijlevering van de bekende bonus van 10 %, voor gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verschepping ongeveer \$ 9.75 à 9.90 per cwt. en voor dito Prime ongeveer \$ 9.95 à 10.15. Voor Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verschepping, komen de offertes, op dezelfde wijze berekend, uit op ongeveer \$ 8.25 à 8.35. Bij den dollarkoers van heden staan deze aanbiedingen gelijk met onderstaande prijzen in goud-dollars:

Santos Superior	—	\$ 6.70 à 6.80
„ Prime	—	„ 6.85 à 7.—
Rio 7	—	„ 5.70 à 5.75

wat voor Santos 0.65 à 0.80 en voor Rio 0.45 à 0.55 goud-dollar per cwt. lager is dan verleden week.

De prijzen in de eerste hand in Nederlandsch-Indië zijn voor de ongewasschen Sumatra Robusta-soorten 1/2 à 1 ct. en voor gewasschen Robusta 1/2 ct. lager. De noteeringen zijn thans aan te nemen op:

Palembang Robusta, Juli-verschepping, 13 1/4 ct.: Benkolen Robusta, Juli-verschepping, 13 1/2 ct.; Mandheling Robusta, Juli-verschepping, 15 ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, Juli-verschepping, 19 1/2 ct., alles per 1/2 K.G., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De noteeringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt liepen 3/8 à 1/2 ct. terug. Juli staat thans genoteerd 14, September 13 1/8, December 13 1/8, Maart 13 1/8 en Mei 13 1/8 ct. per 1/2 K.G.

De officieele loco-noteering van Superior Santos bleef onveranderd 22 ct. en die van Robusta 22 1/2 ct. per 1/2 K.G.

De slotnoteeringen te New-York waren:

	Gemengd contract				Santos contract			
	(basis Rio No. 7)				(basis Santos No. 4)			
	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei
10 Juli	\$ 6.10	6.26	6.32	6.32	8.44	8.44	8.43	8.44
3 Juli	„ 5.80	5.78	5.78	5.78	7.98	7.92	7.87	7.85
26 Juni	„ 5.59	5.59	5.54	5.54	7.79	7.73	7.64	7.60
19 Juni	„ 5.63	5.58	5.48	5.46	7.86	7.78	7.64	7.58

De dezer dagen verschenen Statistiek van de Firma G. Duuring & Zoon te Rotterdam geeft aan, dat in Juni de aanvoer geweest is als volgt:

	1933	1932	1931
	bn.	bn.	bn.
in Europa	914.000	837.000	1.089.000
„ Ver. Staten van Amerika	908.000	1.080.000	1.120.000
Totaal	1.822.000	1.917.000	2.209.000

De Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste zes maanden van het jaar bedroegen 11.668.000 balen tegen 12.229.000 balen in 1932 en 14.160.000 balen in 1931.

De Afleveringen in Juni waren:

	1933	1932	1931
	bn.	bn.	bn.
in Europa	884.000	827.000	982.000
„ Ver. Staten van Amerika	1.056.000	946.000	1.071.000
Totaal	1.940.000	1.773.000	2.053.000

De Afleveringen in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste zes maanden van het jaar waren 11.317.000 balen tegen 11.738.000 balen in 1932 en 12.868.000 balen in 1931.

Vanaf 1 Juli tot 30 Juni waren de Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen 20.399.000 balen tegen 23.437.000 balen in 1931/32 en 24.608.000 balen in 1930/31, terwijl de Afleveringen bedroegen 21.858.000 balen tegen 22.703.000 balen in 1931/32 en 23.760.000 balen in 1930/31.

De zichtbare voorraad was op 1 Juli in Europa 1.988.000 balen tegen 1.958.000 balen op 1 Juni. In Amerika bedroeg hij 1.098.000 balen tegen 1.246.000 balen op 1 Juni. In Europa en in Amerika tezamen was de voorraad dus op 1 Juli 3.086.000 balen tegen 3.204.000 balen op 1 Juni. Hij bedroeg op 1 Juli 1932 — 4.545.000 balen en op 1 Juli 1931 — 3.811.000 balen.

De zichtbare wereldvoorraad was op 1 Juli 6.452.000 balen tegen 5.899.000 balen op 1 Juni en 6.703.000 balen verleden jaar (in deze cijfers zijn niet inbegrepen de voorraden in het binnenland van Brazilië, waarvan de cijfers van 1 Juli en 1 Juni nog niet bekend zijn, doch die op 1 Juli 1932 bedroegen 22.410.000 balen).

Rotterdam, 11 Juli 1933.

STEENKOLEN.

Alle marktberichten spreken van weinig vraag, groote voorraden en lage prijzen, waardoor de koopers een afwachtende houding aannemen, hopende op verdere prijsverlagingen resp. lagere offerten van concurrenten. Het zou zelfs voorgekomen zijn, dat koopers bij hunne aanvragen reeds bekend maakten, dat prijzen boven een zeker cijfer c.i.f. niet in aanmerking zouden komen.

In Westfalen geen verandering van betekenis. Polen produceerde in Mei méér dan in April en de lage Poolse prijzen geven dikwijls aanleiding tot orders. De prijzen zijn:

Northumberland ongezeefde	f 6.85
Durham ongezeefde	7.40
Cardiff 2/3—1/3	8.70
Schotsche gezeefde Prime Lothians	7.05
Yorkshire gewasschen Singles	6.40
Westfaalsche Veförder	8.25
„ Vlamstukken I	9.—
„ Smeenootjes	8.75
„ Gasvlamförder	8.25
„ Gietcokes	11.—
Hollandsche Eierbriketten	12.75

alles per ton van 1.000 K.G. franco station Rotterdam/Amsterdam. Ongezeefde bunkercolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f7.05. Markt kalm.

11 Juli 1933.

DE TWENTSCHE BANK N.V.

GEVESTIGD TE AMSTERDAM

Maandstaat op 30 Juni 1933

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandelen B waarvoor waarborg gedeponoord	f	421.200,—
Deelnemingen in diverse ondernemingen	"	2.578.764,66
Effecten van Aandeelhouders ten eigen gebruike	"	25.235.300,—
Kassa en Kassiers	"	8.378.096,89
Wissels en Coupons	"	19.907.113,86
Nederl. Schatkistbiljetten en -Promessen	"	35.792.275,67
Bankiers in Binnen- en Buitenland	"	21.339.762,22
Eigen Effecten en Syndicaten	"	11.345.510,66
Effecten van het Zieken- en Pensioenfonds	"	3.031.095,25
Prolongatiën gegeven	"	8.334.270,—
Debiteuren	f	136.298.663,93
af: loopende Promessen	"	10.990.000,—
		<u>125.308.663,93</u>
Gebouwen	"	8.000.000,—
		<u>Totaal..... f 269.672.053,14</u>

CREDIT

Kapitaal	f	40.000.000,—
Reservefonds	"	15.000.000,—
Aandeelhouders voor gedeponoerde Effecten als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B	f	421.200,—
in Leen-Depot	"	24.814.100,—
		<u>25.235.300,—</u>
Zieken- en Pensioenfonds	"	6.411.897,64
Deposito's	"	63.289.140,28
Saldo te ontvangen en te leveren Effecten	"	1.373.120,20
Crediteuren	f	101.433.403,59
in vreemde valuta	"	13.257.236,90
		<u>114.690.640,49</u>
De Nederlandsche Bank	"	381.308,40
Te betalen Wissels	"	1.922.591,98
Geaccepteerd door derden	"	619.949,81
Diverse Rekeningen	"	748.104,34
		<u>Totaal..... f 269.672.053,14</u>

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK, N.V.

AMSTERDAM

'S-GRAVENHAGE

ROTTERDAM

BATAVIA

AMOY, AMPENAN, BANDOENG, BOMBAY, CALCUTTA, CHERIBON, GORONTALO,
 HONGKONG, KOBE, MAKASSAR, MEDAN, MENADO, PALEMBANG, PASSOEROEAN,
 PEKALONGAN, PROBOLINGGO, SEMARANG, SHANGHAI, SINGAPORE, SOERABAYA,
 TEGAL, TELOK BETONG, TJILATJAP, TOKIO, WELTEVREDEN

DE NEDERLANDSCHE WERKGEVER

Wekelijksch Orgaan v/h. Verbond
 van Nederlandsche Werkgevers

VERANTWOORDELIJKE REDACTIE:
 Mr. P. W. J. H. CORT VAN DER
 LINDEN EN Mr. A. N. MOLENAAR

ABONNEMENTS-
 PRIJS VOOR
 NIET LEDEN
 f 6.— PER JAAR

Vraagt proefexemplaren bij het
 Secretariaat: Kneuterdijk 8,
 Telefoon No. 117510 - Den Haag

Verschenen:

HET LOON- VRAAGSTUK

Beschouwingen over het
 loonvraagstuk in het alge-
 meen en over de solida-
 ristische theorieën betref-
 fende het „rechtvaardig“
 loon in het bijzonder

door

Dr. Ir. J. G. J. C. NIEUWENHUIS

Electrotechnisch Ingenieur. Dir.
 v. h. Gemeentelijk Trambedrijf
 in Rotterdam

PRIJS . . . . . f 3.90

Bij den Boekhandel verkrijgbaar

NIJGH & VAN DITMAR N.V.
 ROTTERDAM

VAN ONZEN INVLOED als het bekendste
 Handelsinformatie-Bureau wordt door den
 Handel en de Banken steeds meer gebruik ge-
 maakt voor het incasseeren en regelen van
 achterstallige en betwiste handelsvorderingen.

VAN DER GRAAF & Co. N.V.
 AMSTERDAM BRUSSEL

Aanteekenboek voor Rijksbelastingen

(Vermogens-, Verdedigings-, Rijks-
 inkomsten- en Personeele Belasting)

11e verbeterde druk Prijs f 1.—

Alom verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij Nijgh & van Ditmar N.V.
 Uitgevers, Rotterdam

Nijgh & Van Ditmar N.V.

UITGEVERS

ROTTERDAM

Wijnhaven No. 113
 Telef. 27840 (vier lijnen)

Belast zich met het
 verzorgen van uit-
 gaven en tijdschrif-
 ten op elk gebied